448

H

70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

't VERWARDE HUWELYK,

BLY-EINDENT-SPEL.

Door P. NEDERHOVEN.

Gespeelt op d'Amsterdamsche Schouwburg.

t'AMSTERDAM,
By *Jacob Lescailje*, Boekverkooper op de Middeldam, naast de Vismarkt, in 't Vredejaar *1667*.

KW
448
H 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

MYN HEER,
MYN HEER

M[r]. JAN FASYN.

MYN HEERE,

Mijne vermetel- en bloheit hebben ſtrijdt in my gevoert: d'eerſte dreef my aan, om zonder Mijn Heer te voren hier van te ſpreken, dit Toneel-Spel op te offeren. De tweede ſtelde my voor, dat die vrymoedigheit my niet zoude voegen, te meer, wijl U E. grooter toe-eygening paſte: 'k ben echter door andere, U E. goede vrienden, geſterkt om mijn ſtoutheit plaats te geven: Gelieft die dan naar u goedaardigheit, daar al de werelt u, mijn Heer, met roem in kent, als komende

* uyt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

uyt een genegen hert, te verſchoonen, dat ik mijn Heer hebbe toegedragen van d'uur dat ik d'eere genoot U E. te kennen. Ik zal u, mijn Heer, met vele plichtbewijzinge vorder niet ophouden, veel minder U E. geleertheit, en deugden, hier ten toon ſtellen, die al de werelt zoo ongemeen verplichten; als wetende, dat zulks U E. (die met geen vleyery gedient zijt) niet aangenaam zou zijn. 'k Zal dan my vernoegt houden, dat ik met U E. naam mijne vaarzen ciere, niet twijfelende, of U E. zult, als kunſtkundige, de misſlagen, met U E. gewoonelijke beleeftheit, bedekken. 't Is een Spel dat ik voor eenige jaren, tot mijn vermaak en tijdkorting, gerijmt heb. Eertijdts uyt het Spaans door den Heer *Rotrou* in Franſe vaarzen ten Tooneele gevoert, en nu door my (toch niet ſtip gevolgt) in Neêrduyts

duyts

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

duyts Rijm gebracht; dat ik u oordeel volkomen onderwerpe; op de hoop dan, dat iets U E. hier in behagen zal, blijf ik

MYN HEER,

U E.

geheel verplichten dienaar

P[r]. NEDERHOVEN.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

INHOUDT.

DE Min doet hier een Zoon zijn kinder-plicht vergeeten,
Hy troudt, naar ſchijnbaarheit, zijn Zuſter, buyten weeten;
Maar 't Lot ſpreekt, eindelijk, hen van de bloed-ſchant vry,
En voegd', tot d'Ouders vreugd', hier noch een Huw'lijk by.
Men ziet geen droef heit, noch geen tranen meer, in d'ogen.
De Tijd, die 't al ontdekt, heeft wonderlijk vermogen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

BEDRYVERS.

Lelius, Minnaar van Aurelia.

Polidoor, Minnaar van Iulia.

Anſelmus, vader van Lelius.

Ergaſte, Dienaar van Lelius.

Guido, Oom van Iulia.

Aurelia, in 't einde, Iulia bevonden.

Iulia, in 't einde, Aurelia bevonden.

Konſtancia, vrouw van Anſelmus en moeder van Lelius en Aurelia.

Lidia, dienſtmaagt van Guido.

Geronte, oude man } gekleet op de manier der Turken.
Horatius, zijn zoon }

Het tooneel is Nole, ſtadt en zeehaven in Spanjen.

Het Spel begint met den morgen, en eindigt met den avondt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

't VERWARDE HUWELYK.

EERSTE BEDRYF.

Lelius. Ergaste.

Lel. ERgaste, mag ik u verhaal voor waarheit houwen?
Erg. Ia.
Lel. Wil mijn vader my aan Iulia doen trouwen,
En mijn Aurelia aan Proculus? wat schijn
Van waarheit is hier in? of hoe kan 't moog'lijk zijn!
Erg. Het is my zoo verklaart, en 't staat u te gelooven.
Lel. En als de nacht-gordijn is voor het licht geschooven
Des hemels, wil hy 't ons dan doen voltrekken?
Erg. Ia.
Lel. Mijn oom heeft licht geveinst; sloegt gy zijn weezen ga?
Erg. 't Was ongeveinst.
Lel. Ergaste, indien gy, van mijn quaalen,
Het minst' gevoelen had, gy zoud in dit verhaalen
Zoo mild niet zijn; ô ramp! hoe treffen my u reên!
Mijn hert wert koud als ys, en 't lichaam als een steen.
Ergaste boert gy niet, zoo kost het wis mijn leeven.
Erg. Gelijk men 't aan my zey, is 't in geheel gebleeven.
'k Heb niet vergeten, heer, veel min daar by gevoegt;
Wat wilmen meer van my? heb ik u niet vernoegt?
Lel. In zulk een zwaaren zaak wierd licht wel iets vergeten
Van zijn omstandigheit. Ergaste, gy moet weten:
Een inzicht, een gedeelte, een werking, ja een woord
Vernietigt menigmaal ons voorgenoomen. door 't
Verzwijgen van het minst' gaat dikmaals 't heel verloren;

 Ook

Ook weet gy hoe veel my dees zaake raakt: mijn ooren
Verzoeken klaarder blijk, en grondiger verhaal.
Erg. In weinigh woorden, heer, zey ik 't u altemaal.
O Lelius! de min verwekt u veele zorgen.
Lel. Ze ſtaat my duur, 't is waar; maar weederom: de mor-
Komt na de duiſt're nacht: de doornen van de Min (gen
Zijn zonder roozen niet. en moetmen lijden in
Zoo waarde zaak, 't valt zoet; dewijl wy ſtadigh hoopen
Op d'uytkomſt, die de tijd ons te gemoet doet loopen.
En wijl gy, o Ergaſte! een meedewerker zijt
Van mijn onruſtigheit, kund gy my van uw vlijt
Of hulp berooven? Neen! 't en waar gy my woud toonen
Dat ongevoeligheit kon in uw boezem woonen.
Want zonder uwe raad Ergaſte.....
Erg. Ach! wat quaat
Bereyt hy voor zich zelf die minnaars dient met raad!
Want maakt men dat haar zaak naar wens komt uyt te vallen
Zoo is 't geheugen uyt, en 't loon vaak niet met allen.
Is 't dat hun, by geval, een ongeluk ontmoet,
Men legt de ſchult op ons; en eindlijk, wat men doet,
Gelukt het, 't is door haar, zoo niet: wy zijn de oorzaak,
Haar ongunſt is het loon van onze dienſt, en voorſpraak.
'k Heb u dit droef berouw al lange tijd voorſpelt;
Maar mijn geneegentheit, en trouwe zorg die helt
Noch t'uwaarts: zijt geruſt, en geef geen moet verlooren;
'k Zal al mijn vlijt beſteên, al was mijn ramp beſchooren.
Lel. Wijl gy die zwarigheit voorzaagt uyt mijn beſtaan,
Zeg, waarom hebt gy 't my voorheen niet afgeraân,
En wild gy my u hulp in dit geval ontzeggen.
Erg. De tijd die zal 't u nu heel anders voor gaan leggen;
Ook ſpraakt gy niet als nu, toen gy, door ongedult,
En ſmert, in traanen ſmolt, en toen gy opgevult
Van droefheit, heel verſtelt, geen hulpe ſcheent te hoopen,
My ſmeekten op uw kniên, byna in druk verzoopen,

Dat

Dat ik u raden zoude, en mijne hulpe aanbiên;
Of dat men u, eerlang, zou leevend ſterven zien.
Lel. Ik vind my buyten raad, en toon ook groot leetweezen.
Maar 't geen ik van u hoor, Ergaſte, doet my vreezen
Dat ik het, zonder u, beſterven moet; gy weet
Aan wien ik my verknocht, en trouwe zwoer: dien Eed
Houd' ik onſcheidelijk. breek u verdrietig zwijgen.
Erg. Door al te haaſtig zijn kan men eer nadeel krijgen,
Dan voordeel.
Lel. Lang vertoef gedijt ook vaak tot ſchâ.
Erg. Ik zoud ons Polidoors genegentheden, na
Ikz' overwoogen heb, op 't hoogſte noodig achten.
Lel. 'k Heb minder van zijn liefde, als van zijn haat te wach-
Dewijl hem is bekent dat Iulia met my (ten,
Te trouwen is belooft.
Erg. Ey! ſchep een moet, Heer, wy
Vermoogen lichtelijk hem alles weer t'ontrekken;
En dienende zijn zelf zal 't ons ook dienſt verſtrekken.
Lel. Hoewel dan mijn gemoet u voorſtel niet en kan
Goetkeuren, 'k zal nochtans, als aangedrongen van
Nootzaak'lijkheit, mijn wil, geheel, naar d'uwe ſtellen.
Wat vangt een minnaar niet al aan! wil my verzellen
Ergaſte, dat wy hem gaan zoeken.
Erg. Wel mijn Heer.
Maar is dit voorneem my ook raadzaam? 'k wind my meer,
Door deeze dwaze daad in warring. 't Is begonnen;
Ook hoop ik dat mijn liſt my wel zal redden konnen.

Lidia.

Lid. LAas arme Iulia! wat hert is zoo verhardt
Dat geen medogentheit zou toonen in uw ſmart?
'k Zocht u Heer Polidoor.

Polidoor. Lidia.

Pol. En ik was in gedachten
Waar ik u vinden mocht; ſtraal van mijn zon, wiens krachten

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Ik onderdanigh ben : gy die van onze min
De naaufte kennis hebt, en de geheimen in
Uw borft beflooten houdt : gy zijt de fteun . . .

Lid. Die namen
Te ydel, Polidoor my in het minft betaamen.

Pol. Brengt gy my, niet te min, geen goede tijding ?

Lid. Neen :
In teegendeel, heel quaad, voor u, en haar.

Pol. Wat reên ?
Zeg.

Lid. Iulia . . .

Pol. Vervolgh.

Lid. 'k En kan niet.

Pol. Dit vertoeven
Vermeerdert mijne vrees. Spreek toch.

Lid. 'k Zal u bedroeven :
Want zy al is verlooft aan Lelius.

Pol. Wat flag ,
En doodelijker wonde, ontfing ik oyt ! wie zag
Oyt ongelukkiger als ik ?

Lid. Berey uw ooren.

Pol. Wat noch ?

Lid. Dees avont gaat hun trouw noch voort; verlooren
Zijn al uw middelen, zoo g'u van raad berooft :
U is een kleene tijd maar overig.

Pol. Gelooft
Dat deeze tijdingen, die gy my brengt, my dooden ,
Ia ! d'eene maar alleen, geen tweede was van nooden.

Lid. Een derde volgt.

Pol. Ga voort, ik wil geen ftilftant meer.

Lid. Eer ik u raden kan, ben ik verbonden, Heer ,
U meer te zeggen.

Pol. Spreek.

Lid. Haar Oom heeft my, op hooge ,
En harde ftraf verboôn, u nimmermeer te moogen
Aanfpreeken, of te zien ; en, naar dat ik vertrouw ,

Zoo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Zoo vreest hy dat ik u 't geheim ontdekken zou.
Pol. Verwoeden hemel! stort vry blixem, vuur, en donder,
Hoe dood'lijk dat het is, op my ter neêr: 'k zal onder
Al dit verschrikkelijk noch niet beswijken; want
Mijn pijn, en mijn verdriet, hier teegen is gekant.
Lid. Gy hebt, ô Polidoor! een vierde te bestrijden.
Pol. Dewijl 't onmoog'lijk is door mijn verdriet, en lijden
Te sterven: slaat, verdrukt, 'k heb geen gevoelen meer.
Lid. Gy hebt uw Iulia vergramt.
Pol. Hoe! ik? wanneer?
Lid. Ze klaagt zeer over u.
Pol. Nu moet ik neederstorten,
En deeze slag, te zwaar, zal my het leeven korten.
Scheur wolken, en verdelgh my met uw blixemstraal.
Lid. Nu geeft hy 't op. hoe nu? straks waart gy als metaal:
Ey veins geen meer, dees slag en zal u noch niet dooden;
Mijn oogen zien te klaar, ik heb geen meer van nooden:
En, in een woord gezeid, 't gerucht werd door de stad
Aan alle kant verspreit; waar door gy werd beklad.
Pol. Waar van?
Lid. Gy vraagt! verraad; of zal ik 't anders zeggen,
Zoo hoor: uw liefde tot Aurelia; hier leggen
Nu d'eeden die gy zwoert. en om die groote reên
Maakt gy met Lelius u daagelijks gemeen:
Dees inzicht werd gezegt hier oorzaak van te weezen.
Pol. O hemel!
Lid. En de min kan yder wetten leezen
Door 't stralende gezicht van uwe Aurelia;
'k Hou daarom niet voor vreemt dat gy u die zoo dra
Hebt onderworpen, neen! maar 'k vloek het licht vertrouwen,
Pol. Zoo werd ik dan ontrouw by Iulia gehouwen,
Als waar ik eerenloos.
Lid. Waar loopt gy? (hem houdende.)
Pol. Hou my niet
Ik zal haar, door mijn dood, doen kennen mijn verdriet:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Maar, 't licht verliezende, zal ik de eer mee voeren.
Lid. Het quaat is niet zoo groot (wild u niet meer ontroeren)
Als ik u deê verstaan: 't sproot uyt mijn achterdocht
Veel meerder als uyt haar, de middel dient gezocht
Tot de geneezinge. want de gemeenzaamheden
Van u, met Lelius, zijt zeeker heer, die deden
My vreezen 't geen ik u verhaalt heb; maar ik ben
Op 't allerhoogst' verblijt dat ik uw trouwe ken,
En dat gy noit en hebt gestruykelt in uw minne.
Pol. Ik had, door u verhaal, geen macht my t'overwinnen,
Of anders, zijt gewis, mijn dood had u doen zien
Hoe dat men van de broêr wel vrind kan zijn en vliên
De zuster. Wreede! 'k zou u hebben doen bevinden
Dat, ingeval de liefde oyt eenigh macht had in de
Doordringende oogen van Aurelia gehaalt,
En dat die my daar uyt had met haar kracht bestraalt,
Ik maar alleenigh zocht haar klaarheyt te bewaren,
Om aan mijn Iulia te denken.
Lid. Haar bezwaren
Eyscht hulpe van u, Heer, en doet u ook het quaat
Recht kennen; om het door de middel van uw raad
Te stuyten; en gy kund uw' min haar beeter toonen,
In haar te dienen, en u zelven te verschoonen,
Als u het leven te benemen.
Pol. Nu, wel aan:
Ik zal het door gewelt, of door de list bestaan.
Ga, zeg haar dat.
Lid. Wel Heer.
Pol. Deeze arm, en dezen deegen
Is tot haar dienst bereit: ik zal haar beelt uytveegen,
En rukken uyt het hert van Lelius. weg gaande.
Lid. Ey! laat
U toch niet voeren, heer, tot deeze laatste daad:
Het menschenbloet is al te kostelijk; en 't leeven
Is hun, door naberouw, niet weederom te geeven.

Lelius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Lelius. Ergaste. Polidoor.

Lel. HY is 't.
Pol. Hoe ſchonen ſchijn dat ook de vrindſchap heeft,
De trouw is toch verhuyſt, de deucht heeft uytgeleeft.
Een hedendaagſe eed, vol van geveinſde trouwe,
En dient niet, als om ons in goet geloof te houwen,
En te bedriegen; maar 'k zal eindelijk ook 't geen
Naarkomen, datmen my heeft voorgeſchreven: neen!
'k Wil niet getrouw meer zijn, en 'k zal ook niemant (ſpaaren,
Maar hem verraden.
Erg. Stil! hy praat...
Lel. (Laat hem bedaaren).
Erg. Als of gy beyde waart geſlaagen met een ſlag.
Pol. Indien hem deezen arm niet zend ter helle, mag
Den Hemel, na mijn wens, my noyt gelukkig maaken.
Erg. Waarom ſpreekt gy hem niet?
Lel. Vrind Polidoor, wat zaaken
Ontſtellen uwe geeſt?
Pol. Ik denk vaſt op 't verdriet
Des werelts, Lelius, datmen gedurig ziet
Vol zorge, en vol beroerte, en onluſt overvloeyen,
Terwijl geen vrinden hun met vrindſchap meer bemoeyen,
En dat, door 't goet geloof, d'een d'andere verleyt.
Lel. Die vrienden Polidoor, in een woord uytgezeit,
En zijn niet waard de naam van vrienden te bekleeden.
Pol. Dit ſtemt mijn oordeel mede, ô Lelius! met reeden
Vervloek ik hem dan zoo gelijk hy waardig is.
Lel. Zoo 'k dien verraders naam maar kende, zijt gewis
Dat ik hem dwingen zou daar reeden van te geeven.
Pol. 't Is uw verbonden vrindt.
Lel. Indien dat ik mijn leeven
Een vrind had, zoo gy zegt, 't is meerder als ik weet.
Pol. Al zijn verradery kan nimmer my met leet
Bezwaaren, en, veel min, zoud gy hem konnen haten.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Lel. Zijn naam is?
Pol. Lelius.
Lel. 't Verſtand heeft u verlaaten:
Uw' zinnen zijn verſtrooit.
Prl. Gy zijt het, niet te min,
O wreede, en valſche vrind! die ik met reden, in
Het allergruwelijkſt', behoorden te vervloeken.
Lel. 'k Heb deel in u verdriet, my is u zwaar bezoeken
Op 't allerhoogſte leet: vergeet u zelven niet.
Pol. En gy verrader! voort: 'k wil dat gy weerſtand biet.
Gy hebt het ſtrakx belooft; en zult my reden geven
Lel. Niet voor dat gy my hebt mijn miſdaat voorgeſchreven.
Pol. Zeg ik u niet genoch? of wild gy dat de naam
U meerder kennis geef van Iulia? fy! ſchaam
Meyneedige u; 't gemoet zal 't u te vooren leggen
Als u getuyge en beul: 't zal 't u veel beeter zeggen
Als ik.
Lel. O Polidoor! zoo 'k geen meêlyden had,
Of dat ik uwe vrindſchap miſſen kon, die 'k ſchat
Heel onwaarderelijk, gy had al ondervonden
Dat ik niet ben gewoon getrotſt te werden: bonden
De vrindſchaps banden my niet vaſter, gy zoud zien
Dat, die my 't ſcherp vertoont, ik weeder punt derf biên.
Pol. Gy meent deeze avont noch met Iulia te trouwen,
En dit 's noch niet genoch!
Lel. Wild u verzeekert houwen
Dat ik meer van haar haat, als van haar liefde wacht,
Den avond, die ons bond, zou, door een eeuw'ge nacht,
In my zijn nagevolgt; maar 'k zal u iets ontdekken
Dat u, geheel, en al, zal uyt dees doolhof trekken.
Pol. Indien 't vermoeden my hier in bedroogen heeft,
Verzoek ik dat gy my mijn haaſtigheyt vergeeft.
Lel. Toen 't wiſſelbaar geluk mijn vader trok uyt Nole',
Om een aanzienlijk ampt in 't Koningrijk van Polen

T'ont-

T'ontfangen, door de gunst van d'achtb're Koningin,
Nam hy my derwaarts mee, om deel te hebben, in
Het gunstige geval, dat hem toen scheen te streelen.
Zo nam hy, eindlijk, voor mijn moeder meê te deelen
't Geluk dat hy bezat, en schreef haar dit: ik vind
Geraden, waarde helft, dat gy u met ons kind,
De kleene Aurelia wild herwaard aan begeven.
Mijn moeder, die geen vreucht schiep in een eenzaam leven,
Had, binnen korten tijd, zoo grooten vlijt besteed:
Datmen, tot hare dienst, een schip vond uytgereed,
Om met hun t'zeyl te gaan; maar 't was geen uur geleden
Als een onstuymige, of een wreede wind hun deden
Gevoelen zijne kracht: de zeylen scheurde ontwee,
En 't schip geraakt zoo ver vervallen in de zee,
Dat elk geloofde, dat het, door de woeste baren,
Geslagen wierd van een; d'aanstaande vijftien jaren
Verliepen, zonder oyt het minste te verstaan
Van 't schip, of volk, of iets, of hoe 't was toegegaan;
Maar, eindelijk zoo kreegh, nauw twee jaar noch verlopen,
Mijn vader dit bericht naar zijn oneyndigh hopen,
Dat zy, gevallen in een schennelijke hand,
Van zeker roover weg gevoert zijn, diep in 't land:
En dat, ô wreede daad! mijn lieve en waarde moeder,
Gescheyden van haar kind, (die het den Albehoeder
Beval) een andre streek wierd heen gezonden: meer
Is zeedert niet verstaan; dees tijding gaf ons weêr
Een weinig hoop om hun noch eindlijk eens t'aanschouwen.
Mijn vader, die de zaak aan niemant dorst vertrouwen
Als aan Ergaste en my, verzag ons, naar den eysch,
Van 't geen ons nodigh was tot zoo een lange reys.
Het losgelt, dat hy ons, heel buyten onze schoone
Uytrusting gaf, bestond in zesmaal duyzent kroonen:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

In zoo een goede ſtaat vertrokken wy, naar dat
Mijn vader alle zorg aan ons bevolen had.
O reys! gy hebt my zoet, en zuur, doen t'zamen proe-
Venetien alwaar wy quamen, om te toeven (ven.
Op de geleegentheit van een bequame wind,
Om ons te ſcheepen zag ons reis voltrokken, in 't
Voortkomen van mijn pijn. ik meende nu te wezen
Ter plaats, daar ik mijn zorg zou laten, maar hier rezen
Mijn ongeneuchten uyt, toch aangename ſmert:
De tafel wierd gedekt, door handen, die mijn hert
Verbonden, om haar zelve als mijne ziel te minnen:
Een ſchoonheit, wiens gezicht de ſterkſte zou verwinnen,
En wien ik liever had mijn dienſten aangeboôn,
Als dat ik die van haar genieten zou; dit ſchoon,
En heerlijk, ſchepſel, wierd Sofia daar geheeten;
Die my, terwijl ik dacht mijn quynend hert, door 't eeten
Te ſterken, voorts benam de kleene macht, dien ik
Noch op mijn zelven had. 'k ſtond, naar een ogenblik,
Van tafel op, op hoope in 't bedde te verliezen
Dit aangenaam verdriet; maar laas! al mijn verkiezen
Was vruchteloos; de ſlaap, die 't heele werelts rond
Betooverd had, en kon mijn, nieuwe ontfangen, wond,
Geen ruſt verleenen, noch, veel min, mijn oogen luyken.
Al d'oefeninge, die wy, in den dag, gebruyken
Doen onze zorgen ook wel ruſt genieten, maar
Des nachts zijn zy ontwaakt, en vallen ons te zwaar.
Ergaſte, van mijn liefde, en ongeruſtigheden,
Niet wetende, quam vroeg, om my te helpen kleden
In mijn vertrek, en zey, datter een ſchip, gereet
Op d'oever, wachten.

Pol. Wel, vertrokt gy?

Lel. Neen: mijn leet
Liet dat, in 't minſt, niet toe. ik veinſde ziek te wezen:
Wat zeg ik veinzen! ach! 'k was ziek; en om genezen
Te worden, van die geen, die my vermeeſtert had,
Zocht ik, met alle vlijt, op haar te winnen, dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Ik haar mocht tot mijn wil, door veel beloften, krijgen.
Maar laas! wat of ik zocht, ze wou 't gehoor niet nijgen
Tot geilheyt: eyndelijk, mijn arbeit was om niet.
Ik bleef in deeze ſtaat, tot dat ik my beried
Om haar, door 't huwelijk, mijn echte vrouw te maken,
My ſlave te doen zijn, door haar daar van t'ontſlaken,
Gelijk ik eind'lijk dee.

Erg. Zoo gy u niet en ſpoet,
Loopt deeze dag ten einde, eer gy uw vrind voldoet.
Laat my het overſchot, zoo 't u gelieft, bevolen.

Ergaſte vervolgt het verhaal aan Polidoor.

Erg. Wy quamen, eindelijk, dan wederom te Nole;
Alwaar men onze komſt niet anders dacht te zijn
Als uyt Konſtantinop'le; en hier na wierd, door mijn
Gevonden liſt, bequaam geoordeelt, om geruſter
Te leven, voor mijn Heer, te zeggen 't was zijn zuſter
Die hy had vrygekocht, en dat zijn Moeder, al
Een wijl, had dood geweeſt; wat zou, in dit geval,
De vader doen? hy neemt en houdt haar, buyten weeten
Voor dochter in zijn huys, alwaar zy werd geheeten,
T'onrecht, Aurelia, en daar zy, in den dag,
De zuſter, en des nachts, de vrouwe is. Heer vermag
U dit verhaal weerom het quaat vermoên t'ontrekken?
Wat voor geruſtheit kan dit voorſtel hem verſtrekken
Van Iulia, 't geen hem te laſtig is? verban
Uw minne-nijdigheit, en trek hier voordeel van.

Pol. 'k Ontfing, ô Lelius! noyt zoo veel vreucht, mijn leven,
Als nu, door dit verhaal: gy hebt my weer gegeven
Mijn eerſte ruſt. ik ben geheel van u voldaan.
Maar, eindelijk, waar mee wild gy 't beſluyt ontgaan?

Lel. Wy zochten u, om t'zaam de zaake t'overleggen;
Ik heb mijn rol geſpeelt, en weet ganſch niet te zeggen,
Als dat Ergaſte ons dient met zijn getrouwe raad.

Erg. Is 't mooglijk dat gy my noyt ongequelt en laat;
Maar 'k zal, tot u behoud, noch wel een middel vinden.
Gy weet, uw vader wil Sofia gaan verbinden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Aan d'oude Proculus, misschien meer om zijn goet,
Als om zijn waardigheên: 't Is raadzaam dan, en 't moet
Ook zoo geschieden, dat gy Polidoor, hem even
De zelve aanbieding doet; hy zalze u eerder geven
Als d'oude, die zijn hoop hier door tot niet geraakt;
En d'eer, die hy van u genieten zal, die maakt
U haast verwinnaar. Nu zal 't verder nodigh wezen
Dat Lelius hem veinst, als of hy zocht genezen
Van Iulia te zijn, en dat hy 't achten zou
Voor 't allergrootst geluk, met haar in d'echte trouw
Te leven: dit 's mijn wil, en woond gy by elkander,
Zoo doet gy maar een ruyl, en neemt den een voor d'ander.

Lel. Hoe dat?

Erg. Die daaglijkx is de zuster, zy by nacht
De vrouw, tot dat de dood van d'oude is afgewacht:
Zoo kund gy u van vrees, en alle zorg ontlaaden.

Pol. Geen beeter middel kund gy ons, Ergaste, raden.
Gy geeft my 't leeven, daar de dood my scheen zoo na.

Lel. En ik behouw mijn lief.

Pol. En ik trouw Iulia.

Erg. En ik, misschien een galg, zoo 't niet en lukt ter degen;
Maar 't lot dat leit 'er al, laat ons geen raad meer plegen.

Lel. Ik zal, zoo lang ik leef, gedenken aan uw' trouw.

Pol. En 't was niet reed'lijk zoo 'k ondankbaar wezen zou.

Erg. 'k Had grooter loon gedacht, voor mijne dienst, t'ontfangen.
Beloften zullen my, gedurig, doen verlangen;
'k Had liever het gevoel van u gereede munt:
Toch 't weldoen zal zich zelf wel loonen; en gy kunt
Van my verzeekert zijn. ik ga Anselmus spreken
En voer mijn rol ten eind; 'k zal 't zoo, met list, besteken
Dat hy, eer lang, van my zal wezen achterhaalt:
Op hoop dat mijnen dienst noch eenmaal werd betaalt.

TWEE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

TWEEDE BEDRYF.

Lelius. Aurelia. Ergaste.

Aurelia, in haar kamer ziende Lelius wederkomen.

Aur. MYn waarde! 't is eens tijd, dat gy mijn zwarigheden
Te hulpe koomt. hoe kan uw ziele zijn te vreden
Wanneer gy van my zijt? 'k leef in u afzijn niet,
En weêr, als ik u zie, vergeet ik mijn verdriet.
Lel. Wat ongemak is u, mijn Lief! weêr voorgekomen?
Aur. Niet, als u lang vertoef. ik heb tot u genomen
Mijn toevlucht, en alleen op uwe trouw gezien,
Toch zonder kennis zelf, en naam, als vriend; op wien,
Wat my ook overkomt, ik my noch zal verlaten,
Als vader, Bruydegom, en man. 't geluk dat hate
My van mijn kindsheit af, en zey my d'oorlogh aan,
In my mijn vaderland t'ontrekken, 'k laat noch ſtaan
De boezem, die my voede: ach! wat heb ik verlooren!
Mijn vryheit, naam, en al het geen ik had; hier voor en
Bleef my niet overig voor al mijn ſchat, als dat
Ik noch een vry gemoet, en zuyver herte had,
Dat ik u overgaf. en toen de hoop my dede
Verwachten, dat my, na mijn dienſtbaarheit, dien wrede
De rug toekeeren zou, en dat de banden, die
Ons bonden, mijn verdriet zou einden doen, zoo zie
En ondervind ik nu, dat hy, tot mijn bederven,
Zich wapent: ja, ook zelf, doet hy mijn hope ſterven.
Om iets naar dezen te verwachten.
Lel. Weet gy niet
Dat ik mijn hert, geheel, gaf onder u gebiet?
Wat deed' ik anders, oyt, als de nootzaaklijkheden
T'omhelzen? waar uyt licht te vatten is, met reden,
En te beſluyten, dat mijn allergrootſte eer
Beſtaat in uw te zijn; wat wil, mijn waarde, meer?
Zou ik u miſſen, Lief! mijn onheyl wierd geboren.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Aur. Dewijl ons 't nootlot heeft zoo vele ramp beſcho-
ren,
En dat wy deze laſt uw's vaders niet ontgaan
En konnen als, alleen, door onze vlucht: wel aan!
Breng my, waar 't u gelieft, al waar 't in een woeſtijne,
Of duyſtere ſpelonk, of, daar de baren ſchijnen
Te ſtijgen hemelhoog, in d'allerwoeſte zee:
Of gaat gy naar de dood? ik ga gewillig meê;
Alleen u byzijn zal my 't aangenaamſte wezen,
En van mijn quellinge, en mijn zwaar verdriet genezen.
Erg. Laat ons, met alle zorg, beſtrijden het geval;
Maar d'overwinninge zoo veer te halen, zal
Vergeefſe moeite zijn; ook krijgt gy my niet mede,
Ia 't noemen van de zee brengt zidd'ring in mijn leden;
En als men 't anker licht dunkt my, dat ik my in
Mijn doodkiſt, of veel eer, een glaſe ſchip bevin,
Dat, door 't bewegen, van het minſte, my het leven
Te ſtrijden, met de dood; doet voor mijn oogen zweven.
Lel. 't En is u vreeze niet die ons zoo vele raakt.
Aur. U vaders voorneem moet weêr ydel zijn gemaakt
Deez' avont, of ons werd geheel, en al, benomen
De vrucht van onze wenſch, en hoop: en zou my komen
Doen in een eeuw'ge nacht, of eer tot mijne dood;
Dies, bid ik, laat ons toch, wijl deze laatſte nood
Ons dringt om alle moet, en ruſte te verliezen,
Tot ons behoud, de laatſte, en beſte, middel kiezen.
Lel. Den hemel, hoop ik, zal ons byſtaan met zijn raad.
Maar 'k zie mijn vader daar: 't is tijt Ergaſte; gaat
Begind u rol; en wy, mijn Lief! laat ons vertrekken
Daar 'k u ons laatſt beſluyt volkomen zal ondekken.

Anſelmus. Ergaſte.

Anſ. ERgaſte, 's is Lelius in zijne kamer?
Erg. Ia.
Anſ. Alleenig, of verzelt?
Erg. Met uw Aurelia.

Anſ. Ik ben dan, eindelijk, gedwongen te verklaren,
Schoon ik voor dezen heb gezwegen, dat ik hare
Gedurig t'zamen zijn niet keuren kan voor goet;
'k Heb geen gevallen, noch in hem, of haar: hy moet
My die gewoonte nu voortaan wat achterlaten,
Het geeft my achterdocht; en 't ſchijnt dat, dit gehate,
En noyt genoch vervloekt Turkye hem geheel
Heeft doen veranderen, van goet, in quaad. hoe veel
Hem, in voorleden tijd, de ſtudien bevielen,
Zy zijn nu by hem dood, zijn lichaam ſchijnt geen ziele
Te hebben; boven dit, Ergaſte, noch 'k vertrouw,
Dat hy geen eenzaamheit genoegzaam vinden zou,
In 't grillig hooft, vcor zijn onruſtigheit. de kerken,
Die hy wel eer bezocht, naar dat ik kan bemerken,
Zijn nu de plaatzen daar hy 't minſte komt.
Erg. Men leert
Dit uyt ervarentheit: die met een vrind verkeert,
Wiens deucht hem is bekend, ook kan verzekert wezen
Van goede voorgang; en u klacht ſtrekt hier, om deze
Verwijtinge te doen; en datmen mank leert gaan,
Met krepele, 't is waar; maar, neem dit zeker aan:
Dat, d'allervroomſte in Turkye, nauw eens komen
Ter kerke, in 't heele jaar.
Anſ. Zoo noemt gy die noch vrome
Erg. 't Is een geweſt vol quaat, en onverzien van goet;
En, zoo gy weet, een Turk is een quaat Kriſten. 'k moet
U dit noch zeggen, dat men daar, in 't minſt, geen boeken
En handelt, maar men gaat, in andre dingen, zoeken
Zijn oeffening en luſt: geleerde, ſteltmen by
De *Catalamechis*, dat 's volk van geen waardy.
Anſ. Kan men van zuſter zijn min-nijdig, als van vrouwe?
Gedurigh ſpreken zy te zaam, en onderhouwen
Malkandre, zonder eind, en maken ſteets hun werk
Met my te ſpotten, maar zy zien niet dat ik 't merk.
Erg. Het ſpotten is daar elk geoorlofd, en het ſcheeren
Is yder vry, veel min een miſdaat: 't is een eere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Voor iemant die in boerte, en jokken, zich verstaat:
Men noemt die geen *urchet*, die daar in boven gaat.
Ans. 't Gebruyk is, zoo het wil, maar die vrymoedigheden
En duld ik niet, hoewel gy my, door uwe reden,
Wilt doen gelooven dat men 't daar zoo is gewoon.
Dit strelen, dit gekus gevalt my niet, of schoon
't Al met bewilleging geschied van beyde zijde.
Het oorgeluyster, en dit liefgekoos, te lijden
Van zuster, en van broèr, en noch mijn eigen bloet,
En kan, onmogelijk, verdragen mijn gemoet:
't Is twee geliefde naauw geoorloofd dit te plegen.
Erg. D'oprechte liefde voert hun in dit groot bewegen
Van liefelijk onthaal; en zoo gy dit verbied,
Dunkt my dat hun gewelt, en ongelijk geschied:
De Wet van Mahometh doet dit de Turken leeren;
Maar 'k hoop de tijd zal hun Demahometiseeren.
Dees broederlijke brand noemt men, in 't Turkse rijk,
Tubalich of *Boram*, dat is: naturelijk.
Ans. Het roud my dat ik haar oit loste, want mijn ruste
Is, door haar wederkomst, verandert in onluste.
Erg. Ik bid, onschuldig haar, vermits der Turken wet.....
Ans. Zwijg schelm van u Turkye, en van u Mahometh;
Wilt gy hun quaad gebruyk hier zoeken in te voeren?
En, in een Turkse schijn, mijn geest noch meer ontroeren?
My met onreedlijkheit belasten? en my noch
Bedriegen op zijn Turks? ik merk u snood bedrogh,
En 'k wil dat zy 't gebruyk der Kristenen beleven.
Erg. Tracht om Aurelia, veel eer, een man te geven.
Een dochter, zegt men, is een lastig huysraad, waar
Van de bewaringe valt moeyelijk en zwaar:
Een huwelijk kan u van deze zorg ontladen.
Ans. Gy spreekt 'er my van een, ik vinder twee geraden,
Te weten: Iulia te trouwen aan mijn zoon.
Erg. Wie?
Ans. Guidos nicht.
Erg. Wel heer; 'k verzeker u, dit schoon,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

En heerlijk ſchepſel, zal hem weder doen herleven;
Hy heeft zijn min u niet te kennen derven geven,
Hoewel hy haar, al lang, heeft als zijn ziel bemind.
Anſ. Den hemel zy gedankt dat ik hem eindlijk vind
Genegen naar mijn wens. voorts wil ik ook verbinden
Aurelia...
Erg. Aan wie?
Anſ. Aan Prokulus.
Erg. Wat inde
Verkiezing voor uw' zoon, met Iulia beſtaat,
Is prijſelijk, mijn Heer.
Anſ. Maar d'ander, is die quaat?
Erg. Verhaaſt u daar niet mee; of wild gy haar doen trouwen,
Zoo geef haar aan een man.
Anſ. Waar zoud gy hem voor houwen?
Erg. Voor een onwaardige.
Anſ. Maar zeg: wat let hem dan?
Erg. Hy is noch al te jong; ey! wacht, tot dat hy kan
De huwlijksplicht voldoen. Hoe vinnig moet hy bran-
Anſ. Hy is maar vijftig jaar. (den!
Erg. Dat blijkt wel aan zijn tanden.
De kenders der natuur die willen houden ſtaan
Dat hy Saturnus eeuw beleeft heeft. zal hy gaan
Zoo moet het derde been hem tot een hulpe ſtrekken,
Want d'andre zijn vol gicht: is 't niet om meê te gekken?
Hy hinkt, en is, gelijk een kreeplen ezel, die
Men yder ogenblik moet onderſtutten.
Anſ. Zie
Ergaſte, hy is rijk, en 't goet heeft veel vermogen.
Erg. Zoo heeft Fabritius voor dezen dan gelogen.
Anſ. Hoe! wat Fabritius.
Erg. Een knecht, die hy verſtiet,
Om dat hy eens een glas, in 't ſpoelen, vallen liet.
Anſ. Wat heeft u die gezegt?
Erg. Dat hy zijn ganſche zinnen
Had aangewend om gelt met blazen te gewinnen:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Zoo dat zijn middelen, door deze kracht, in rook
Verdwenen; oordeelt nu, mijn Heer, of het u ook
Geraden is u kind aan zoo een dwaas te trouwen.

Anſ. Maar, mach ik uwe reên al voor de waarheit houwen?

Erg. Ia Heer. ook maakt hy zich, by yder een, gehaat,
En gunt zijn beſte vrind het allermeeſte quaad,
Ia! laſtert ſchandelijk met zijn vergifte tonge,
En ſpot ook zelf met u; en nu 'k my vind gedrongen
Te zeggen 't geen ik weet: hy beeld u leven uyt,
En deeld het ider mee, ja! ſchelt u voor een guyt;
Zoo datmen, over al, op hoeken van de ſtraten,
Van u te ſpreken weet; gy moogt u wel verlaten
Op zulk een eerenlooze, en noch zeide ik u meer,
Zoo ik u niet en dacht t'ontſtellen.

Anſ. Ik begeer,
En wil dat gy vervolgt.

Erg. Ik ſchaam het my te zeggen.

Anſ. Schoon hy my valſchelijk een laſter op wil leggen,
'k Blijf echter dien ik ben.

Ergaſte by zijn zelve. Zoo is 't: al even gek.

Anſ. Spreek op: wat zegt hy dan?

Erg. Dat u een vuyl gebrek
Door al de leden zit, en niet zeer lang zult leven,
Vermits gy zijt verrot, en dat u neus kan geven
Getuygenis hier van: dit is 't noch maar ten deel
Het geen zijn knecht my zey.

Anſ. De zot liegt, door zijn keel.

Erg. Ook zegt hy dat hy 't koomt van goeder hand te hoo-(ren:
Ia! van uw vrinden zelf.

Anſ. Hy liegt het, door zijn ooren.

Erg. Noch meer: alzoo hy meent van ſterke reuk te zijn,
Kan hy het rieken.

Anſ. Die beliegt dan hem, en mijn.
Wat dwaasheit doet de nar zoo tot mijn nadeel ſpreken?
Ik ken my zelve vry van deze ſmet, en 'k reken
Dat hy zijn herſens miſt.

Erg.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Schoon hy geen reden heeft,
Erg. En dat hy u beliegt, gelijk ik weet, zoo geeft
Het, by 't gemeene volk, te grooten achterdenken
Als zy u t'zamen zien.
Anſ. Kan ik hem, zonder krenken
Van mijne eer, mijn woort weerom ontrekken? neen!
Beloften bind my.
Erg. Hoe! hebt gy geen dubble reén?
Of wild g'u dochter tot een ſpot des werelts maken?
Wat kan zy van een dwaas genieten? 't moet u raken;
Of gy maakt, door dees daad, u zelleven verdacht,
Haar eer, uw middelen, en d'eer van u geſlacht.
Anſ. Wat raad dan?
Erg. Polidoor heeft zijne trouw geboden
Aan uw' Aurelia, gy hebt geen meer van noden,
Als hem te kiezen tot uw zwager; hy is rijk,
Iong, ſchoon, van goet geſlacht, uw dochter meer gelijk
Als dezen grijzen zot, en zal haar wel begeren,
Alleen, niet zonder goet, maar ook wel zonder kleren.
Anſ. Wat Polidoor is dit?
Erg. De zeer gemeene vrind
Van Lelius uw zoon. 't gaat wel: 'k zie hy begint
Gehoor te geven.
Anſ. Wel Ergaſte, wilt hem zeggen
Dat hy my ſpreken komt: 'k zal 't met hem overleggen,
En Prokulus die mag hem elders gaan verzien;
Zijn laſter breekt al mijn beloften; en indien
Hy mijne dochter zocht, zoo was mijn eer hem nader.
Erg. Gy voegde toch niet t'zaam. Een dwaas is 't.
Anſ. Een verrader.
Erg. Een eerenlooze.
Anſ. Een ſchelm.
Erg. Een aardſe eerendief.
Anſ. Een guyt.
Erg. Een bedelaar.
Anſ. Een laſteraars gerief.

Erg. Een qualijkſpreker.
Anſ. Een galey-boef.
Erg. En een bloode,
Verwijfde ſchender.
Anſ. 'k Zouw, wanneer ik deze ſnoode,
In dees geleegentheit, ontmoeten, met mijn kling
Mijn eer herſtellen, ſchoon mijn leven daar aan hing.
Erg. Laat hem onwaardig, heer, uyt uw gedachten varen,
De wraak verſchoont u zelf ten aanzien van uw jaren.
Anſ. Ga, zeg aan Polidoor dat ik hem flus verwacht.
binnen gaande.
Erg. Kloekmoedige ſoldaat, gy zijt al in mijn macht,
En mijn gevangenis, en derfd noch moedig ſpreken.
Maar 'k ga naar Lelius, om 't verder te beſteken.

Iulia. Lidia.

Iul. GAat, doet dien goeden dienſt aan 't vuur dat my verteert.
Maar, ſchoon hy veel belooft, ik heb te wel geleert
Dat de meynedigheyt, de ontrouw, en 't vergeten,
De minnaars eigen is; en ook moet gy dit weten,
Schoon hy al ſchuldig was, zoo kon Aurelia
Verſchonen al zijn ſchult.
Lid. Zoo ik hem zoeken ga,
Wat voor verzekering kan hy my meer doen horen,
Naar d'eeden, die hy my dees uchtent heeft gezworen?
Of zeg wat ik, op nieuws, weer met hem ſpreken zal.
Iul. Belijd hem mijne vrede, en zeg hem dan: dat al
De vryicheden, die zijn vriend hem heeft gegeven,
En noch gedurig geeft, by hem in huys, my dreven
Tot achterdocht; maar neen! dit waar te ver gegaan,
En 't voordeel al te veel gegeven, aan zijn waan;
Zeg: wijl dat hy my mind, dat hy, door lang te toeven,
Mijne afgepijnde geeſt doet meer en meer bedroeven.
Neen Lidia: hier door zoo zou hy zich gewis
Te zeer verſtoutten. Neen! zeg dat zijn toeven is,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

My te doen twijfelen aan zijn welvarentheden.
Maar, wijl dat gy hem ſpraakt, zoo heb ik ook geen re-
Daar aan te twijfelen; zeg liever 't geen mijn ruſt (den
Het allernoodigſt is, en het bequaamſt, of luſt
U niet te zeggen, zwijg; maar wilt my antwoort dragen.
Lid. Wat antwoord of ik wacht, zoo ik hem niet en vrage?
Iul. Het zwijgen is ſomwijl een wijslijk onderhoud,
En zijn vermogentheit zal hier uyt zijn vertroud;
Gy kund, door zoo een ſtijl, en waarde ſteun uytdrukken
Mijn zuchten, en mijn brand.
Lid. En zoo, by ongelukken,
U oom my riep, wat raad?
Iul. Stel u geruſt, indien
Hy naar u vragen mocht, ik zal daar in voorzien.
Ga heen, ik blijf u borg; maar laat my niet lang wachten:
Want eenzaamheit verwekt een minnares tot klachten.

Lidia alleen.

Lid. O Onverwinnelijke, en machtig heerſcher! wie
Kon u oit tegenſtaan? ô wrede liefde! die
De ſterkſte herten brengt tot onderdanigheden,
Die onze herſſenen ontroert, en onze reden
Verwiſſelt in onruſt. ziende Polidoor. maar dit komt on-
verwacht.

Polidoor. Lidia.

Pol. ZEg, zoo het u gelieft, mijn Schoone, dat ik tracht
Mijn trouw haar te doen zien, en om haar weer
t'ontrekken
't Vermoeden... Ziende Anſ. uytkomen. maar vertrekt.
Lid. Gy ſchijnt met my te gekken.
Wat vreemdigheit is dit, dat gy my van u zend?
Pol. De redenen daar van zijn my alleen bekent,
Ey! onderzoekt gy 't niet: daar is my aan gelegen.
Vaar wel. By zijn zelve. Anſelmus had licht achterdocht
Lid. ver van hem. O hemel! (gekregen.
Pol. 'k Nader hem, en neem mijn zaak in acht.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Lidia. Anselmus. Polidoor.

Lid. 't IS waarlijk of ik droom. hoe! my, zoo onverwacht,
Van hem te zenden! my verstooten, noch geen reden
Te willen hooren, en zoo van my gaan! ô wrede!
Mijn Iuffrouw heeft gelijk dat zy u niet vertroudt.
Maar 'k zie Anselmus daar, die Polidoor op houd.
Ik zal my hier zoo lang versteeken, om te weten
Wat dat'er om zal gaan.
Ans. Zeg, hoe ik u zal heten:
Mijn waarde Polidoor, of, mijn beminde zoon?
Gy hebt Aurelia uw liefde en trouw geboôn,
Waar door gy haar, en my vereert, met zulk een eere,
Dat ik niet weet hoe hoog dat ik die zal waardeeren.
Pol. In tegendeel, mijn heer, zoo zeg ik, en beken,
Dat ik dees groote gunst, en eer, onwaardig ben.
Ans. Ergaste heeft my al van uw genegentheden
Gesproken, en voldaan; en uyt die groote reden
Groet ik u, in den naam van schoon-zoon.
Lid. Wat ik hoor!
O hemel! kund gy 't zien?
Ans. Maar schoon dat ik hier door
Vereerd werd op het hoogst', zoo kan ik haar niet geven
Als maar een kleene gaaf, voor huwlijksgoet: mijn leven
Zal haast geeindigt zijn, dan mach het overschot
Behoorlijk zijn gedeelt.
Pol. 'k Geloof mijn Heer die spot.
Of hy en rekent niet haar ongemeene gaven,
Haar schoonheit, en haar deucht, en al die andre brave,
En onwaardeerelijke schatten. zy besluyt
Een rijkdom in haar zelve, en munt in alles uyt:
Ik eisch geen huwlijksgoet, als haar alleen te trouwen.
Lid. Wie zal, naar dezen tijd, op minnaars eeden bouwen?
Verrader, eerenloos! 't is wonder dat de aard
Noch zoo verschonend' is datze u het leven spaart.
Ans. 'k Vertrouw, om u mijn hert heel ongeveinst ontsluyten,
Dat

Dat Iulia by u al is verſtorven, buyten
't Gevoelen dat ik heb, en hoop ik immers niet
Dat gy naar dezen haar oyt zult beminnen; ziet:
Men kan zeer zwarelijk zijn eerſt geſtelde zinnen,
Naar zoo een kleene tijd, beheerſchen, en verwinnen:
Een vonkjen is ſomwijl een oorzaak van veel quaat.
Pol. Mijn luſt was maar alleen (hoewel een dwaze daad)
Om door de ſchijn van liefde, eens Iulia te mogen
Bedriegen: 'k veins u niet; want zoo de min geen oogen
Bekoorelijker had, als hare, zijn gebied
En ſtrekte zich niet uyt, gelijk gy heden ziet.
Lid. Laas! wy onnozele! wat hebben wy te roemen
Zulk een verganklijk goet? datmen met recht mach noe-
De ongeſtadigheit, en dat men, tot ons leet (men
Gewonnen, weer verlieſt, eer dat men 't zelve weet.
Anſ. Z'is uwe, 't is genoch; ook zult gy ondervinden
Dat gy, door deze band, my ook aan u zult binden.
Pol. Ik ſtel geen heerſchappy, ja! 't grootſte keyzerrijk,
By deze waarde gift het allerminſt gelijk.
Anſ. Gedoogh dat ik mijn dienſt, en plichten gâ beſteden,
In 't offren, aan de Min, mijn ſchuld'ge dankbaarheden.

Lidia alleen.

Lid. O eeuw! ô zwarte eeuw! vol boosheyt en bedrog:
O Vuyle meynedigheit! vergiftiger als ſpog
Van draken, en 't gedrocht, dat door 't gezicht ons doden
En nedervellen kan. ô werelt! vol van ſnode,
En gruwelijke liſt! wie zal, van nu af aan,
De lagen, die gy ons gedurig legt, ontgaan?
O ſnood geval, en tijd! of eer tooneel der oogen!
Getrouwe Iulia, gy vind u nu bedrogen
Door lichtgeloovigheit; of dacht gy dat de kracht
Van uwe ſchoonheit hem zou houden in uw macht?
Ach! 't is al ydelheit: de minnaars zijn de winden,
In ongeſtadigheit gelijk, die hun noyt binden
Aan 't onveranderlijk; zy zijn gelijk een rad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Dat ſtadig ommedrait, 't en zy men 't zeker vat:
En zulk een minnaar doet u noch naar hem verlangen,
Ja! dat u leven ſchier aan 't zijne ſchijnd te hangen.
Hy hœft verraderlijk een kleene tijd, in ſchijn,
Zijn dienſt u aangeboôn, om lang u heer te zijn:
Al d'eden, die hy zwoer, die waren u als ſtrikken,
Voor uw onnozelheit: gy vollegden het blikken
Zijns oogen, als een licht, dat u nu in een poel
Geſtort heeft van ellend: ô Iulia! ik voel,
En deel de ſmert, met u. hoe zullen u de oogen
Zoo vele tranen, als 't verdriet vereiſt, vermoogen
Te ſchaffen? nimmer heeft het ſnode noodgeval
Zoo vele plagen op ons uytgeſtort; maar 'k zal
Nu naar dit voorbeeld, al die klippen leeren mijde',
Op dat ik nimmermeer zodan'ge ſchipbreuk lijde.
Jk tart de minnegod, ſchoon hy zijn krachten ſpant,
Mijn hert, zoo koud als ys, bluſt al zijn felle brandt.

DERDE BEDRYF.

Geronte, oude man, en Horatius zijn zoon, gekleet op de manier der Turken.

Ger. NAar lange ſukkeling, en groote moeilijkheden
Van ſtormen, dien ik heb in lijfs gevaar geleden,
Vind ik my, eindelijk, weêr in mijn vaderland:
Nu vind ik my getrooſt te ſterven; in uw hand
Beveel ik, hemel! weêr dit afgeleefde leven,
En d'aarde deze romp, wijl gy my hebt gegeven
't Geluk dat ik mijn zoon heb weder mogen zien.

Anſelmus uytkomende.

Is dat Anſelmus niet, mijn oude vriend, aan wien
Ik goede tijding heb te brengen? 'k ga hem groeten:
Maar hoe! hy kend my niet, mijn wezen zal hem moeten
Vergeten zijn. wat 's dit, mijn overwaarde vriend?
Keert gy u van my af? waar heb ik dit verdient?
Ach! het geheugen van Geronte is al verloren!

Anſelmus. Geronte. Horatius.

Anſ. HOe! gy Geronte?
Ger. Ia.
Anſ. Zijt gy dan weêr herboren?
O hemel, wat ik zie! u aangezicht verſtelt,
Zoo mager, en zoo oud! waar hebt g'u in gequelt.
Of waar van komen u al dees veranderingen?
Ger. Van ongemak, mijn heer, en duyzent andre dingen.
Anſ. Maar, waar toe u gekleet in zulk een vremd gewaad?
Of danſt gy een Ballet, dat gy voor mom dus gaat?
Ger. U luſt te boerten, heer, toch eindlijk zult gy weten,
Dat, in Turkyen, ik mijn kleeders heb gegeten.
Anſ. Hoe! eetmen in dat land zijn kleeren op? dat's vreemd!
Ger. O ja! maar niet alzoo gelijk als gy het neemt,
Weet, als den honger drong, en 't gelt my had begeven,
Dat dit de middel was noch, voor een tijd, te leven.
Ik heb die daar verkocht, heer, tot mijn onderhoud.
Maar, zoo 'k u wel bezie, gy zijt noch niet veroud,
Maar jonger als gy waart, toen ik uyt Nole ſcheyde:
Gy zoud, door u gezicht, een yder een verleyden:
En deze vrolijkheit, van u verjeugde geeſt,
Bedekken ruym de helft van uwe jaren. weeſt
Verzekert dat het land, waar in wy zijn geboren,
Ons ver 't gezontſte is.
Anſ. Laat my niet verder hooren:
Gy hebt my wel betaalt. maar zeg my eens van waar
Gy nu gekomen zijt.
Ger. Uyt groot Turkye, daar
De keyzer Konſtantijn, wel eer, zijn zetel ſtichten.
Anſ. Wat deed gy in dat land?
Ger. Om vaderlijke plichten
Te toonen, in mijn zoons verloſſing: die aldaar
Ellendig ſlave was, omtrent de vijftien jaar.
Anſ. Gy hebt in deze zaak u vaderlijk gedragen.
Ger. Mijn bloet vereyſten 't my.

Anſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Ans. 'k Moet hem zijn naam afvragen.
Ger. Die is: Horatius.
Ans. Horatius omhelzende. Den hemel wil 't verdriet.....
Ger. Met u verlof mijn heer: mijn zoon verſtaat u niet,
Dewijl zijn moeders taal hem is geheel vergeten.
Voorts zult gy, uyt mijn mond, een goede tijding weten.
Ans. Wat? dat den Turk, dit jaar, zich niet ten oorlog ruſt?
Of bied hy ons de vreê?
Ger. Dat is my onbewuſt.
'k Heb goede maar voor u, mijn heer, in het byzonder:
Uw vrouw, Konſtancia, was noch gezond, ſchoon ze on-
De laſt der ſlaverny, en uw afwezentheit, (der
Verdriet genoch bezuurt.
Ans. 't Is, zoo ik heb gezeit:
Gy boert met my Geronte, of komt gy uyt de landen
Van d'andre werelt?
Ger. Neen! maar wel daar, in de banden,
De Kriſtenen, gehaat, meer lijden als de pijn
Der hel oyt heeft geweeſt, of zoude konnen zijn.
Ans. Ey! neem toch geen vermaak, Geronte, om mijne wonde
Op nieus te openen; of zijt gy hier gezonden
Om my, een tweedemaal, te ſterven doen? gewis,
't Vernieuwen van haar dood my weêrom dooden is.
Ger. Is 't hier dan een gebruyk, naaſt dry verleden jaren,
Over de levende te zuchten, of ze waren
Geſtorven? wie heeft oyt meer vremdigheit gehoort!
Ans. En is het by de Turk een wijze, dat men, door 't
Affterven van een vrind, geen droefheit komt te maken?
En dat d'een d'andere gelooven doet (wat zaken
Zijn meer verwondring waard) dat die noch zijn gezont
Die lang geſtorven zijn?
Ger. Ey! zeg my, uyt wiens mond
Hebt gy haar dood verſtaan?
Ans. 'k Heb zoo veel zekerheden
Van hare dood, dat ik, in 't allerminſt, geen reden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Heb om te twijfelen : ik zond mijn zoon daar heen,
Verzelſchapt met Ergaſte, om alles te beſteên,
Dat voor hun moglijk was, tot loſſing van mijn vrouwe,
En mijn Aurelia ; maar hemel ! haar 't aanſchouwen
Hebt gy my niet vergund, wijl het in 't zeſte jaar
Was dat zy overleed : ik moet my trooſten ; maar
Aurelia die wierd van ſlaverny ontſlagen.
Ger. Of ſchoon, door ouderdom, mijn oogen niet en zagen,
Als wel in mijne jeucht, 'k ben echter zoo gewis
Dat uw Konſtance leeft, gelijk het zeker is
Dat wy in 't leven zijn : ik zag haar met deze oogen,
En ſprak haar met dees mont, 't geen niemant my zal mogen
Ontpraten : noch ook gy, Ergaſte, of zelve uw zoon.
Wat van uw dochter is : haar moeder meende (ſchoon
Men dat niet zeker weet) datze voor lange jaren
Al was geſtorven.
Anſ. Zwijg : zoo gy my niet bezwaren
Wilt met u ydle klap ; want deze, die gy dood,
Zal haar, deze avond noch, door trouw verbinden, zoo 't
Den hemel niet belet. voorts heb ik niet te zeggen,
Als dat gy u vergiſt : 'k geloof mijn zoon.
Ger. Hier leggen
Zoo veel geheimen in, dat ik niet onderſtaan
Zal die t'ontledigen, ze gaan my ook niet aan ;
Maar bouw niet al te vaſt op zoons noch knechten woorden;
En 't zou ook 't eerſt niet zijn datmen, in Nole, hoorden
Dat een ontaarde zoon zijn vader, door de liſt,
Tot een geveinſde reis, wat gelt t'ontrekken wiſt :
Zijt op uw hoede, Heer, men zoekt u te verleiden ;
En, tot meer zekerheit, zoo heeft men geen van beide,
Geloof my, daar gezien.
Anſ. Zoo wild gy dat de ſtad
Konſtantinop'le meê een Nolen is, en dat
D'een d'ander kend als hier.
Ger. O neen! maar in de kerke,
Daar

Daar al de Kriſtenen hun dagelijkze werken
Van Godsdienſt oeffenen, maakt yder zich bekent:
Maar 'k denk daar om de brief, die u Konſtance zend;
Daar: kend gy deze hand? uw twijfelachtigheden,
Waar mee gy my zoo lang hebt opgehouden, deden
My die byna geheel vergeten. is dit ſpot?
Anſ. O onverwachte vreucht van mijn onlukkig lot!
Geronte, ach! ik en kan u niet meer tegenſpreken;
Ik ken dit waarde ſchrift, het is te grooten teeken.
Hoe hebt gy my zoo lang onthouden dit gezicht?
Hy leeſt zacht.
Ger. Gy zult hier uyt verſtaan of ik u iets verdicht.
Anſ. De liefde komt my weer tot haar verloſſing manen,
Met wonder teer gevoel. getuygen zijn mijn tranen,
Daar ik u meê bedouw, ô waarde brief! hoe zeer
Ik daar na heb getracht. Geronte, mijn begeer
En beede is dat gy toch mijn zwakheit wilt verſchonen,
En tegenſtrevinge. dees brief komt my vertonen
Al haar verdriet, en ſmert; maar gy beſchuldigt my,
Mijn uytverkoren ziel! ten onrecht: ik bely,
En zweer u, dat ik noyt onachtzaam was; de goden
Zijn kenbaar mijne zorg.
Ger. Hebt gy noch meer van noden
Tot overtuyginge?
Anſ. Geronte, neen, 'k verkies
Mijn voordeel, en ik win vry meer als ik verlies:
Ik zal haar ook, eerlang, haar vryheit doen beleven.
Wat wil Aurelia dit groote vreugde geven!
Ik roep haar. Hy ſtampt. Hoort gy niet Aurelia? koom af.
Ger. 'k Wens haar te zien, mijn heer, de reden, die 'k u gaf
Van hare dood, zult gy dan konnen onderſcheiden.
Anſ. Ergaſte, of wel mijn zoon, ja lichtelijk wel beide,
Die ſpeelden my dees trek. daar is Aurelia.

Aurelia. Anſelmus. Geronte. Horatius.

Aur. Ik koom 't gebod van u, mijn Heer, en Vader, nâ.
Anſ. Treê nader, waarde kind! neem deel in mijn verblijding.
Dees

Dees vrind brengt heden ons van uwe moeder tijding,
En deze brief getuygt dat zy in 't leven is.
Aur. zacht. O ongelukkig uur van ons verlies! gewis,
Ons voorneem is ontdekt. Waar mach Ergafte wezen?
Anſ. Gy ſpreekt niet.
Aur. Laas! de naam van moeder brengt in deze
Bedrukte ziel, op nieuw, een bittre droefheit. ach!
Was deze tijding waar, gelijk die vals is, 'k zag
Noyt aangenamer uur: ja! mocht ik met mijn leven
Het hare kopen, ach! hoe willig zou ik 't geven!
Schoon dat ik wederom moſt in mijn banden gaan,
Ten vuur, of tot het gif, kon ik alleen maar aan
Haar, die my 't leven gaf, het leven doen behouwen.
Maar wie zal op dees maar, vol beuzeling, vertrouwen?
Aan Geront. Wat zekerheit hebt gy?
Ger. Deze oogen blijven borg,
Als zijnde my getrouw.
Aur. Maar hebt gy gene zorg
Voor d'oudheit? ô! 't gezicht wil u gewis verlaten.
Geronte haar ſterk aanziende.
Ger. Met reden hebt gy recht dees tijdinge te haten,
Wijl gy die niet en kund weêrleggen, en ze zal
U ook, op 't allerhoogſt', naardelig zijn.
Aur. Mijn val
Die nadert, ach! wat raad? Uw' ongegronde reden
Zijn vol verbloeminge, en vol groot gevaar, waar mede
Gy ons in twijfel trekt.
Ger. Indien gy zijt geraakt,
Door mijne redenen, 't werd u licht waar gemaakt.
Aur. Ik heb, in 't allerminſte, uw woorden niet te vrezen.
Ger. Niet: als dat u bedrog hier door ontdekt zal wezen.
Aur. Hoe! ik bedriegen? guyt! en ſchelmſe logenaar!
Ger. Ik ſpreek geen logens, neen! maar 't geen ik zeg is waar.
Hebt gy my noit gezien? wilt my eens recht aanſchou-
Aur. Beſchreyelijken zot! (wen.
Ger. 'k Zou my onnozel houwen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Of ſchoon u ſnood bedrog wert openbaar geſtelt,
Ik neem het ook niet vreemd dat gy mijn reden ſchelt;
Want deze onſteltenis beneemt u ganſch het oordeel;
Toch ik zal beter doen, en wezen in mijn voordeel.
Ey! gaat gy, zeg my toch, hier voor Aurelia?

Aur. Mijn vader, wat is dit! ſlaat gy dees hoon niet gâ?
En wekt u bloet u niet tot toorne? kund gy 't lijden?

Ger. 'k Wiſt wel dat deze vraag tegens uw ruſt zou ſtrijden,
En datze u pijnelijk zou vallen, en dit woord
U doen verzuffen zou. Maar wie heeft oit gehoort
Van meerder ſtoutigheit! gy derfd de plaats bekleden
Van die gy niet en zijt. hoe lang is 't wel geleden
Dat gy noch dienden te Venetien? alwaar
Men u Sofia noemde, en toeriep?

Anſ. Hemel!

Aur. Maar
Mijn vader ziet gy niet? hy is berooft van zinnen.

Ger. Schoon waard gy, jong daar by, en bracht ons eten binnen
In ons vertrek, en maakte ons bedde, haalde 't licht.
Ey! werd niet rood, gy weet dat ik dit niet verdicht.
Kend gy Tindarus niet?

Aur. Ik kan uw duyſtre reden
Onmogelijk verſtaan.

Ger. Dit is geen taal, waar mede
Men u verraden zal. maar wat een vreemden zaak!
Gy dient, en kend, noch waard, noch huys, noch eigen ſpraak.

Aur. Is 't mooglijk dat hy u verleyt met zoo te liegen?

Ger. Is 't mogelijk datze u noch verder kan bedriegen?
Zy die my heeft gedient.....

Anſ. Hoe noemde men haar dan?

Ger. Sofia.

Anſ. 't Kan niet zijn.

Ger. Ik ben daar zeker van.

Anſ. Hare gelijkenis zal u miſſchien doen dwalen,

Aur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Aur. Heer vader, laat my toe dat ik dees hoon betalen
Mach aan dien eerenloze.
Anſ. Ontſtel u niet te zeer.
Aur. Kan ik dit lijden? hoe! het krenkt mijn naam en eer.
Anſ. 't Bedrog is dikmaal groot, maar 't bloet doet my gelooven
Dat het mijn dochter is.
Ger. De waarheit werd verſchoven.
Anſ. 'k Geloof mijn bloet, mijn knecht, en ook mijn eigen zoon.
Ger. Houd my voor eerenloos, en ſteld my dwaas ten toon,
Zoo gy van hun, en haar, en van u zelf bedrogen,
En niet miſleit en werd; noch zult gy 't ſtuyten mogen,
Wanneer gy voor u ziet. Aurelia hem drijgende. Zie eens hoe zy my drijgt.
Aur. Faamrover! eerenloze! ik raad u dat gy zwijgt.
Anſ. Niet al te hoog, gaat in: wy zullen deze zaken,
Voor dees tijd, laten ſtaan. koom, wild u wat vermaken,
En ruſten in mijn huys.
Ger. Ik dank u, want ik tracht
Mijn vrienden weer te zien: 'k heb al te lang gewacht;
Maar 'k zal, zoo 't moog'lijk is, terſtont u nader ſpreken.
Anſ. Laat ons Horatius dan hier.
Ger. 'k Zal hem een teken
Gaan geven. aan Horatius. *Mem.*
Hor. *Belſem.*
Ger. Het gaat u wel, mijn Heer.
Anſ. Ik bid u kom, zoo haaſt als 't mooglijk is, toch weêr.

Anſelmus. Horatius.

Anſ. WAt komt my wonderlijks, in deze tijd, te voren!
Ik weet niet of ik zelf my mag vertrouwen? ooren,
Bedriegt gy my ook? neen! ook is dit d'eigen hand
Van mijn Konſtancia, daar 'k my aan heb verpand.
En zoo ik, wel te recht, Aurelia aanſchouwe,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Kan ik haar in dees zaak niet gansch onschuldig houwen;
Dees wisseling doet haar misschien zoo veinzen: en
Ergaste is ook een guyt, die 'k voor bedrieger ken;
Hy heeft my, voor mijn gelt, wat op mijn mouw gebon-
En hem gelooven doen. ook heb ik ondervonden, (den,
Dat, als hy my verleid, hy 't zich ten hoogsten roemt,
En even handelt hy met Lelius: verbloemt
Met zulk een listigheit zijn redenen, en werken,
Dat het onmoglijk schijnt om iets te konnen merken:
Maar 'k zie hun daar. 'k ontwin my uyt dees duysternis.

Lelius. Ergaste. Anselmus. Horatius.

Ergaste tegens Lelius.

Erg. VErhaast u niet te zeer, of denkt eerst dat het is
Voor al u leven; en twee nachten konnen maken
Dat g'u begeerte krijgt.

Ans. O wonderlijke zaken!

Erg. Hy wil u persen, heer, en d'avond duurt hem lang
Tot zoo een waarden hoop.

Ans. Het voorstel ga zijn gang.
De min, die u vervoert, zal u nu wetten stellen.

Lel. O hemel! wat is dit? komt hy ons weder quellen?

Ans. Maar zeg my eens, van wie dat gy de dood verstond
Van mijn Konstancia. het schijnt dat u de mond
Gesloten is. wat 's dit meineedige! geef reden,
Of zoekt gy wederom een uytvlucht, om my mede
Te payen? loozen fielt! zeg of gy oit wel in
Konstantinople waart.

Lel. Ergaste ras: verzin
Een schalkheit, een verzet.

Erg. Ik ben mijn rol ten ende.

Lel. Zoo haast?

Erg. Ik zie geen hoop, hoe ik het keer of wende.

Lel. Zoo is 't met ons gedaan.

Erg. tegens Anselmus. O zwakheit! schoon ik daal
In d'allerdiepste grond van uwe afgrond: 'k haal

De

De rechte kennis noyt. wanneer een oude woning
Geheel ter neder ſtort, ey zeg my: wat verſchoning
Is voor hun, die het huys bewoonen? uwe geeſt
Is op een tijd verzwakt, met uwe leden. weeſt
Verzekert dat de tijd, en d'oudheit van uw' jaren,
U niets gelaten heeft.
Anſ. Gy moet my meer verklaren.
Erg. 'k Wil zeggen, dat gy ons te weinig hebt gelooft;
Toch 't is uw zwakheit, heer; 't verſtand is maar verdooft
Door werking van de tijd, en 't is het laatſte teeken
Van ons bedroefde tijt. wie kan ons tegenſpreken,
En u gelooven doen 't geen tegen waarheit ſtrijd?
En daar gy, van uw zoon, en my, verzekert zijt.
Anſ. Geronte zey het my.
Erg. Wild niet te veel vertrouwen.
Anſ. 'k Vertrouw hem als mijn vrind; en dit 's zijn zoon, die d'ouwe
Verplichte vader weêr geloſt heeft: want hy daar
In ſlavernye was, omtrent de vijftien jaar.
Lel. En hy verzekerde u mijn waarde moeders leven?
Anſ. Bezie eens, dezen brief heeft zy hem meê gegeven.
Ook, zegt hy, dat men daar geen grondelijk berecht
Had van Aurelia, en dat uw moeder zegt,
Datze voorzeker houd, haar dochter, voor veel jaren
Te zijn geſtorven.
Lel. Ach! hoe ſlingeren de baren,
Van 't wankelbaar geval, ons heen en weêr! wat raad?
Anſ. Noch meer: Aurelia die heeft hy, in de ſtaat
Zien dienen van ſlavin, by eene waard, geheten,
Binnen Venetien, Tindarus; en te weten
Datmen haar, daar in 't huys, Sofia noemde.
Lel. Goôn!
Erg. Gelooft gy my niet, heer, gelooft ten minſte uw zoon;
Gy doet hem ongelijk; ook zult gy ondervinden
Dat het bedriegers zijn. hoe laat gy u zoo binden
Aan lichtgeloovigheit? en wilt gy 't zien? wel aan,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Ik zal zijn eygen zoon dees laster toe doen staan.

Aan Horatius.

Kom hier, en lieg ons niet: wat reden had uw vader
Tot zoo een valsch verhaal? dat hy een aardsverrader,
En een bedrieger is, tuygt zijn onsteltenis.

Ans. Hy kan u niet verstaan, wijl het zijn spraak niet is.

Erg. Wel, 'k zal hem dan in Turks wel weten te beschamen.
Cabriciam ogni boraf embusaim Constantinopola?

Lel. O wakkeren Ergaste! ô nieuwe, en aangename,
Bedriegelijke vond! *Hor. Ben belmen nesensulez.*

Ans. Wat zegt hy?

Erg. Hoe mijn heer!
Zijn vader heeft gespot met dit bedrog; noch meer
Hy zag zijn leven noit Turkye.

Ans. Wilt hem vragen
Waar hy dan is gelost. ('k werd, in mijn oude dagen
Noch tot een spot gebruykt.)

Erg. Carigar Camboco, ma io ossansando?

Hor. Belsem belmen.

Erg. Te Lipse, in Negrepont.

Ans. O zothooft! onderzoekt, zoo 't mooglijk is, de grond
Ergaste, en door wat weg zy hier te Nole quamen.

Erg. Ossasando, nequei, nequet, Poter. lever cosir Nola?

Hor. Sachina basumbasce, agrinse.

Erg. Hy zegt, dat zy hun reis geheel te water namen:
En dat Venetien noyt by hun is gezien.

Ans. Wat slechter boertery, en zotter daad! misschien
Mist hy zijn hersenen. te lachen met de dooden,
En haar in hare rust te storen!

Erg. 't Waar van nooden
Dat gy een werelt had, heel op uw eigen hand.
De boertery komt ons van heden niet; en 't land
Van Negrepont, is vol van allerhande listen.
Dees hand is nagebootst, en door dees middel gisten
Zy u misschien wat gelt te lokken uyt uw tas.

Lel. O snode, en Erge-gast!

Ans.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Anſ. 'k Geloof hy dronken was;
Zijn aangezicht, geverfd, en 't tintelen zijns oogen
Gaf ook getuygenis; noch meer, 'k heb nauw'lijks mogen
Geduren door de lucht die uytquam door zijn keel.
Erg. 'k Zal zoeken tot ik u de rechte grond mee deel.
Siati cacus naincon catalai mulai?
Hor. *Vare hecc.*
Erg. Hy zegt: datze terſtond eerſt uyt een herberg komen,
En dat zijn vader daar vry veel heeft ingenomen,
't Geen hem zoo krank van lijf, en benen heeft gemaakt.
Anſ. Hoe zegt hy u zoo veel, daar gy zoo weinich ſpraakt?
Erg. De Turkze ſpraak begrijpt veel zins in weinich woorden.
Lel. Zeer doorluchte Ergaſte uw dienſten die behoorden
Met ongemeene ſchat betaalt te werden.
Anſ. 'k Acht
Hy eindelijk met my geſpot heeft, maar 'k verwacht
Mijn beurt ook wederom: 'k zal 't op zijn tijd betalen.
Ergaſte, gaat gy heen om Polidoor te halen,
En gy, mijn waarde zoon, bezoekt uw Iulia.
Lel. Wijl gy my zulks gebied, is 't billik dat ik ga.
Erg. Noyt heeft mijn trouwe zorg zoo veel gevaar gelopen.
Lel. Gy ſtelt my wederom mijn eerſte vryheit open.

Anſelmus. Geronte. Horatius.

Anſ. DAar is hy.
Ger. Eindelijk heb ik mijn broeder weêr
Gevonden, in den ſtaat als ik hem liet. mijn Heer,
Heb ik wat lang getoeft? gy zult het my vergeven:
'k Ben om noodzaaklijkheên wat langer weg gebleven
Als ik wel had gedacht, en koom nu om mijn zoon.
Anſ. Geronte, met verlof: waar is men toch gewoon
Met oude vrienden zoo te ſpotten, en te ſcheeren?
Of heeft het Turks gebruyk u dat aldaar doen leeren?
Of doet men 't op die plaats, daar gy deze uchtend waard?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Ger. Wat 's dit! weer op een nieuw?ik bid u toch, ey! ſpaart
Die woorden, hoe mijn Heer! het geen ik zey, is waarheid.
Anſ. Ia! dat mijn dochter was een dienſtmaagt; ſchoone klaarheit!
Mijn vrouw in 't leven; en dit houd gy noch al ſtaan?
Ger. Ik heb u niet verziert, ook trek ik 't my niet aan.
Anſ. Mijn dochter heet Sofie, en ook zaagt gy mijn vrouwe
Konſtancia, niet waar?
Ger. Dat wil ik ſtaanden houwen.
Anſ. Houd ſtaande dat gy komt van Negrepont, ter zee.
Ger. Van Negrepont? ô goon! wie deelden u dit meê?
Anſ. Uw' zoon: of heeft hy ons dan mede voorgelogen?
Ger. Hoe kan dat mooglijk zijn? of hoe hebt gy hem mogen
Toeſpreken, en verſtaan?
Anſ. Hy heeft het aan mijn knecht,
Die ook het Turks verſtaat, zoo dadelijk gezegt.
Ger. *Soler.*
Hor. *Man.*
Anſ. Noch meer, 't betaamt geen man, van zulke hooge jaren,
Dat hy zijn lichaam gaat met ſterke drank bezwaren:
Ten voegt in 't minſte u niet; 'k beſloot ook uyt uw reên
Dat het daar ſchorten moſt. gy antwoort wis weer neen.
Maar, waar toe my beſpot? kon u dit voordeel geven?
Ger. Den hemel is 't bekend. 'k zweer! dat ik noit mijn leven
Gedacht heb op bedrog. maar 'k houw dat uwe knecht
Een aardsbedrieger is, op alles afgerecht.
Aan Horatius.
Ieruſalas adhuc moluc acoecras mariſto viſcelli.
Huus hevete carbulach?
Hor. *Eracbercheter biradam ſudely ben belmen ne ſulody.*
Anſ. Wat zegt uw zoon hier toe?
Ger. Dat hy hem niet heeft konnen
Het allerminſt verſtaan.
Anſ. Wat heb ik toch begonnen?
Gewis Ergaſte heeft my weder achterhaalt,

En

En, door dees looze trek, mijn duure reis betaalt.
Maar, wijl hy 't niet verſtond, wat had hy dan te ſpreken?

Ger. Hy zey: 'k verſta u niet. Ergaſte is vol van treken,
En heeft een ſpraak verziert die niemant kon verſtaan;
Ik neem hem daarom ook niet als voor deugniet aan.
Maar mijne tijd verloopt. ik ga mijn broeder vinden.

Anſ. En ik, zoo 't mooglijk is, my uyt dit kluwen winden.

Ger. *Ghidelum anglan. Cic!*

Hor. *Ghidelum baba.*

Anſelmus alleen.

Anſ. 'k VInd dat voorzichtigheit my niet heeft grijs gemaakt,
Want anders was ik noyt zoo ver in 't net geraakt.
Ook zie ik het verlies, door d'oudheit van mijn jaren,
Van kennis, en verſtand, en middelen. dees hairen
Beſpot te werden! 't ſchijnt dat ik mijn zinnen mis.
Een yder een van haar verleyden my, gewis,
Elk heeft na d'eer getracht. maar 'k zal dees hoon wel wreken,
En aan Ergaſte doen de ſtramen, tot een teken,
Gevoelen op zijn rug. ô hemel! nu beken,
En ondervind ik eerſt, dat ik bedrogen ben.

VIERDE BEDRYF.

Lelius. Ergaſte.

Erg. DEn hemel zy gedankt, dit onweer is weêr hene.
Die bulderende wind is weêr in rook verdwenen.
Ook heb ik al die buy op mijne rug geſchut,
En 't vallende gebouw, ſchier neder, onderſtut.

Lel. Dien ouden ſcheen, hoewel onnozel, onze zaken
Geheel tot ons bederf, en ſchand, te willen maken;
Maar uwe Turkſe ſpraak heeft ons dit maal geſpaart.

Erg. Een liſt, ter rechter tijd, is dikmaal vry veel waard.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Ik weet niet hoe 'k noch kon zoo vremden uytvlucht vinden
Door middel van een taal, die 'k zeker ben dat inde
Geheele werelt noit gesproken is. maar had
Men my wat ondervraagt, 'k waar lichtelijk gevat,
En mijn landkenninge had my verwart gelaten;
Wat had ons dan mijn zorg, of listen konnen baten?
Ik had wel volk gezien, zonder te weten waar
Iapan, *Arpente*, *Egypte*, of *Peru* leyt. voorts.... maar

Konstancia uytkomende gekleet op de Turkse manier.

Wat wil dit zijn? 'k geloof de Turken zijn geboren
Om ons te plagen. ach! ons werd meer ramp beschoren.

Konstancia. Lelius. Ergaste.

Kon. MYn Heeren, met verlof, ik bid u, zeg my toch
Of gy Anselmus kend?
Lel. Zeer wel.
Kon. Zoo leeft hy noch?
Erg. 't Komt op mijn vrezen uyt: de Turreken zijn heden
Ontkluystert tegen ons.
Lel. Het gaat hem wel, wat reden
Hebt gy om dat zoo nauw te vragen?
Kon. En zijn zoon?
Lel. Noch beter. maar wat 's dit?
Kon. Dank zy u, groote goôn!
Voor uwe goedheit. Ach! mocht ik hun eens aanschouwen.
Lel. Wat reden hebt gy om zoo veel van hun te houwen?
Kon. Mijn redenen zijn groot: wijst my hun woning aan.
Erg. Dit 's wederom een trek der Turken; 't is gedaan,
O Lelius! dit land, vol schadelijke plagen,
Voor onze Kristenen, zoekt ons de rust t'ontjagen.
Vervloekt, onvruchtbaar land! vol allerhande quaad.
Zeg wat voor goeden dienst gy van hun wacht, en laat,
Naar dat gy zijt voldaan, ons uwe name weten.
Kon. Mijn komste is van belang, maar hoe ik ben geheten

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Te zeggen, vind ik noch voor deze maal niet goet.

Lel. Gy ziet hier Lelius.

Kon. O hemel! kom mijn bloet,
En vrucht van mijne trouw, en lichaam: hier mijn zone,
Omhels uw moeder.

Erg. Goôn! wat komt zich hier vertonen!
Dit is de laatste slag, die ons ter neder stort,
In d'allergrootste diepte, en afgrond, die ons kort
Het leven. Ach! wat zal ons noch op 't laatste ontmoeten.

Lel. O noodlot! harde wet! gy laat ons nooit een zoete
Genieting toe, of mengt het doorgaans met veel zuur.
'k Verkrijg een waarde schat, mijn moeder, maar hoe duur
Die my te kosten komt zal mijn verliës getuygen.
Sofia, waarde ziel! de stijl is al aan 't buygen
Van ons verhoopt geluk, en daar meê leit hy neêr.
O waarde moeder! 'k had voor deze tijd wel eer
Mijn bloet gegeven om u weer te zien: maar heden
Wens ik, dat gy my waart geheel ontrooft, waar mede
Zal ik dit nu ontgaan? maar is het ook al waar
Dat gy mijn moeder zijt?

Kons. O ja! maar ach! hoe zwaar
Valt my dees wederkomste! ik meende nu ten ende
Van mijn verdriet te zijn, maar 'k zie dat mijn ellende
Alleen verwisselt zijn: vermits ik my zoo koel
Onthaalt vin. snood geval van mijne tijd, ik voel
Dat gy uw razerny my noch wilt doen beproeven.
Zijt gy noch niet vernoegt, daar 'k zestien jaar in droeve
Ellend'ge slaverny versleten heb? gy weet
Dat ik geduldiglijk mijn banden droeg. hoe leet
Is my mijn vryheit, ach mijn zoon! mach ik de reden
Niet weten? zeg my toch wat ongemakken deden
U deze koelheit aan? misschien dat ik u kan
In iets behulpig zijn; spreek op: onthoudg' u van
Mijn trouwe raad, dien ik u anders meê zou delen?
Ia d'allerzwaarste pijn zal nimmer my vervelen,
Wanneer het maar alleen tot u welvaren strekt:

'k Mis

'k Mis mijne ruſt om d'uwe, indien gy 't my ondekt.
Lel. Ik kan u mijn verdriet onmooglijk openbaren,
Ten waar dat ik mijn hert noch verder wou bezwaren:
Mijn wanhoop zal u dat eerlang doen kennen. maar
't Is reden dat gy u, naar droeve zeſtien jaar,
Wat uytruſt: moeder, kom, begeef u wat tot ruſte;
Toch u die wenſchende, beroof ik my mijn luſte.
't Eynd van uw ballingſchap is d'aanvang mijns verdriet.
En, door uw wederkomſt', blijf ik hier langer niet:
Want komt gy in het huys, ik werd daar uyt geſtooten.
Konſ. Geloof my, waarde zoon! dat my geen dienſt zoo grooten,
Noch zwaren laſt zou zijn, als wel mijn ongeluk
Zou wezen, door te zijn u hinderlijk. de druk
Dien ik geleden heb zal ik noch wel verdragen.
Ik ga dan weder heen, om d'overige dagen,
Die ik te leven heb, te einden. laat my gaan.
Lel. Ach moeder! moeder, ach! 'k heb u te veel misdaan.
Ach! wat heeft my de min, Ergaſte, al aan doen vangen!
Konſ. Verklaart het my mijn zoon, en helpt my uyt verlangen.
De misdaad van een kind en werd niet lang gedacht.
Lel. Zoo ik iets van uw hulp had voor uw haat verwacht
Ik had het lang gezegt; maar laas! 'k heb niet te hopen.
Konſ. Ten koſte van mijn ruſt, wil ik uw ruſte koopen:
'k Belooft u andermaal.
Lel. O moeder! ik beken
Dat ik dees groote gunſt op 't minſt niet waardig ben.
Hy ſpreekt met haar voort zacht.
Erg. Dees zee is al te diep om hare grond te peilen.
Ik woel, en mijne reên verwarren, en verdeilen
Zich door elkanderen, en 'k zie niet als verdriet,
En quaat, voor Lelius en my; ook vind ik niet
Dat machtig is mijn rug van ſlagen te bevrijden:
Of wel van de galey. ô vreemt verloop van tijden!
'k Verzaak, van nu af aan, de ſchuwelijke naam
Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Van raadsheer in de min : want ik ben onbequaam ,
Wat vlijt ik ook besteê, haar slagen zoo te ontwijken.
Lel. aan Konſ. Het geen ik u daar zey is zeker, en zal blijken.
Konſ. Goôn ! is het mogelijk ? toch zoo gy wild dat ik
Sofia zeg te zijn uw zuster, wel ik schik
My heel naar uwe wil.
Lel. Gy geeft my weder 't leven ,
Dat my, door uwe komst, geheel scheen te begeven.
Konſ. Ik hou haar, van nu aan, voor dochter. Ach ! hoe teer
Is 't moederlijke hert tot hare zoon ! hoe zeer
Werd zy altijd belast met haar gestadig zorgen.
Erg. Zoo blijft, door deze zaak , ons voorneem noch verborgen.
O ongemene liefde ! ô goddelijke vrouw !
Konſ. Schoon 't vrouw'lijk oordeel vaak niet groot is, zoo vertrouw
Ik echter dat mijn dienst u aangenaam zal wezen.
Een vrouw is zeer bequaam tot veinzen ; en in deze
Gevonden list zal my de hulpe der natuur
Gedienstig zijn. mijn zoon, kom binnen : laat ons 't uur
Verwachten om mijn rol te spelen.
Erg. Gaat, om reden ,
Niet binnen voor al eer Sofia ook hier mede
De kennisse van heeft ; 'k zal dan met eenen aan
Anselmus uwe komst, naar eisch, verhalen gaan. *Erg.bin.*

Lelius. Konſtancia.

Lel. 't IS tijd dat ik mijn hert, ô oorzaak van mijn leven !
Nu heel voor u ontsluyt, en ganschlijk overgeve
Aan uwe goedheid. Ach ! ik ben, door dit geval ,
U veel meer schuldig als ik oyt betalen zal.
De wet van de Natuur doet my u wel beminnen ,
Maar deze nieuwe band moet d'andere overwinnen ,
Ik vind die krachtiger : hoewel gy my met smert ,
En pijn ter werelt bracht, zoo drukt het in mijn hert
Zoo vele liefde niet als dees behoudenisse ;

Want

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Want zonder dit ik had mijn leven moeten missen.
Konſ. De gunſt die ik u toon is moederlijke plicht,
'k Verwacht alleen te zien wat ik hier door verricht.

Anſelmus. Konſtancia. Lelius.

Anſelmus Konſtancia omhelsende.

O ſchat van mijne ziel! mach ik u weêr aanſchouwen?
O waarde, en kuyſche helft! en Ega van mijn trouwe,
Zoo lang van my gewacht! zijt gy het waarde hert?
Of wel, ben ik my zelf? ô ja! mijn ziele werd
Verwonnen van u beeld, dat my op nieuws de minne
Weêr in herte drukt, en wekt mijn droeve zinnen
Weêr op tot nieuwe vreucht. mijn lief! Konſtancia!
Konſ. Den hemel toond aan ons noch eindlijk zijn genâ.
Hoewel dees groote vreucht, die in my is gerezen,
Door u te zien, my houd geduurig in een vreze
Of 't waarheit is, of droom.
Anſ. De tranen dien ik ſtort
Zijn mijn getuygen lief, hoe krachtig dat ik word
Gedreven door uw komſt tot overgroot vernoegen.
Konſt. Ey! laat zich mijn geſchrey ook by uw' tranen voegen.
Anſ. Woeſtijne, ſtaag met ys, en kille ſneeuw bedekt,
O Polen! wat al leet hebt gy mijn ziel verwekt!
'k Had ongelijk, mijn lief! dat ik u wilde aanſchouwen
In zoo een wreed geweſt; maar uw oprechte trouwe,
En d'allergrootſte proef van uw genegentheit,
Was oorzaak van 't verdriet dat ons wierd toebereidt.
Wat heeft my dat gekoſt oneindelijke tranen!
De liefde dee in 't eind my, door geſtadig manen,
Beſluyten om mijn zoon te zenden derwaarts heen,
Verzelſchapt met Ergaſte, om uw verloſſing: geen
Van d'allerminſte hoop wierd hun van u gegeven,
Wijl het gemeen gerucht verſpreide dat gy 't leven,
't Geen my zoo dierbaar is, verliet; maar ik beken
Den hemel geeft m'u weer, dien ik ook dankbaar ben.
Konſt. De tijding van mijn dood komt my niet vreemd te voren,
Hoe

Hoewelze u heeft misleit; want ik, tot ramp geboren,
Wiert voor slavin gevoert in Persien, alwaar
Ik een zeer lange tijd gedient heb; maar hoe zwaar
Ik van den hemel wierd met plagen overgoten,
'k Hiel evenwel noch moet: hier uyt is voortgesproten
De tijding van mijn dood, tot dat het noodlot my
Weer in Turkye voerde, en trok uyt slaverny.

Lel. Onze onschult blijkt nu zelf, heer vader, door de waarheit.

Ans. Ik heb van uwe trouw, mijn waarde zoon, nu klaarheit.
Men roepe Aurelia, op datze meê geniet
Haar deel in deze vreucht, na haar geleên verdriet.

Lelius gaat onderwijlen binnen.

Konst. Wat hoor ik! hemel! hoe! Aurelia? kan 't wezen?

Ans. Gy zult haar zien mijn lief.

Konst. Z'is dan weêrom verrezen:
'k Ontfang te groten vreucht.

Ans. O wat gelukkig uur
Ontmoet ons dezen dag! het slibbrig avontuur
Is moede, om ons nu meer te drukken, en te plagen.

Konst. Om u, na haren eysch, de vele en droeve dagen,
Die ik versleten heb, t'ontleden, kan de tijd
Niet lijden, 'k wil alleen dat gy verzekert zijt
Dat een aanzienlijk heer, die 'k diende, al zijn slaven
De vryheit wedergaf.

Ans. O hemel! wat voor gaven
Van dankbaarheit kan ik u voor dees weldaad doen?
Daar is Aurelia. mijn dochter, wilt u spoên
In het omhelzen van uw moeder.

Aurelia komt uyt met Ergaste en Lelius.

Aur. Hoe heer Vader!
Is dit mijn Moeder dan?

Konst. Ia, waarde kind! kom nader.
Het ooge, dat u heeft zoo menigmaal beweent,
Als houdende u voor dood, werd wederom verleent,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

De vreugde van u noch in 't leven aan te schouwen.
Lel. Ergaste, 't gaat noch wel.
Erg. Te recht roemwaarde vrouwe!
Aur. Ach! hoe waarachtig is 't wanneer men heeft verlangt,
En dat men het verlangde op 't onverwachtst ontfangt,
Dat ons dat waarder is, als of men had genoten
Een schat op 't onverzienste, ô moeder! wat een grote
Vernoeging schept mijn ziel, in uw behoudenis.
Maar 'k weet, in dit geval, nauw of het waarheit is
Het geen mijn oogen zien; ja 'k vind my in een vreze
Of ik wel die mocht zijn die 'k altijd pleeg te wezen.
Konſ. Ik heb mijn slaverny, noch banden niet geacht,
Zoo lang gy by my waard, maar toen gy onverwacht
Van my gescheyden wierd, wierd mijn verdriet geboren.
Erg. Men kan onmogelijk uyt hare reden horen
De minste veinzery.
Lel. Ze speelt haar rol bequaam.
Konſ. O wonderlijk geval! wat voor een groote naam
Zal ik u, voor uw gunst, naar rechte waarde geven?
Ik dacht mijn dochter dood, en vind haar in het leven.
Anſ. De tijd is veel te kort tot zoo een lang verhaal.
Gaat, mijn Aurelia, bereid het middagmaal.
Leid gy uw moeder in.
Lel. Ik volg, Heer, uw bevelen.

Ergaste. Konstancia. Lelius.

Erg. 'k DAcht dat ik mijne rol in 't veinzen meê kon spelen,
Maar 'k wijk voor u Mevrouw. ook vind ik dat de daad
't Beloofde noch zeer ver heeft overtroffen, laat
My d'eer dat ik u zeg: 'k was stadig in een vreze
Of het ook veinzery, of wel mocht waarheit weze.
Lel. Gy speelden uwe rol, vrouw moeder, zoo van pas,
Dat ik mede in die zorg, en grooten twijffel was.
Konſ. 't Is zonder reden niet, mijn zoon, ook zult gy weten
Dat men haar valschelijk Sofia heeft geheten:

De-

Dewijl zy waarlijk is de rechte Aurelia:
Uw' zuster, en mijn kind. gy schrikt mijn zoon.
Lel. Ik sta
En weet in dit geval niet wat ik zal geloven.
Erg. Hoe laat gy u zoo haast de zekerheit ontroven?
't Is veinzery, mijn heer, uw moeder toetst u maar,
Gelijk men, op 't tooneel, de veinzery, als waar,
Uytbeelden moet; bedaar, gy hebt u zelf bedrogen.
Konſ. Het geen ik heb gezegt is waarheit, en geen logen.
Lel. Zoo is Sofia dan mijn zuster? ô wat nacht
Verduystert mijne vreucht, helaas! zoo onverwacht!
Konſ. Dit lichaam, dat u droeg, heeft haar het licht gegeven.
Lel. O hemel! houd gy my noch na dees ramp in 't leven!
Al 't goet, dat gy my deed genieten, keert in druk,
En d'aanvang van mijn vreugde in groter ongeluk.
Ellendige wat raad? die onder schijn van trouwe,
Bloedschande hebt begaan: 'k ben broeder van mijn vrouwe,
En zusters man; voor 't laast: uw zwager, die uyt u
Zijn levende adem schiep; ô zaak waar voor ik gruw!
Konſt. Schep moet mijn zoon, schep moet, dewijl gy buyten
Die zonde hebt begaan. (weten
Lel. Moet ik haar dan vergeten,
En bannen uyt mijn ziel? ô quelling! ô verdriet!
'k Behouw van al mijn vreucht, en lijden, anders niet
Als de gedachtenis van 't geen ik heb genoten.
Maar is 't wel mogelijk dat ik u zou verstoten?
Mijn waarde Aurelia! 'k verlies dit leven eer.
Konſ. Stel u gerust mijn zoon, men vint 'er hier wel meer
In Nole, die uw ziel vernoeging zullen geven.
Lel. Ik wissel noit van min zoo lang als ik zal leven.
De band is al te vast die my aan haar verbond:
Spreek my daar van geen meer, want gy vergroot mij wond.
Maar hoe! wat voor een rust kan mijne ziel ontfangen,
Als ik haar al behouw? eylaas! ik ben gevangen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Waar ik my keer of wend: en mis ik haar, of niet,
Ik blijf toch, eindelijk, vol pijnelijk verdriet.
Den hemel doet my nu een zuster weêr aanschouwen,
Maar, door dit groot genot, verlies ik ach! een vrouwe:
En nu gy, waarde ziel! in my een broeder vind,
Verliest gy wederom die als zijn ziel u mind.
O hopeloze raad! hoe zal ik my ontwinden
Uyt dees verwarde zaak, daar ik geen eind' in vinde.
Ik bid u, laat my toe dat ik u huys verlaat,
Want d'altestrenge wet kan ons, in deze staat,
Niet by u lijden, neen! zy doemt mijn hatig minnen.

Kons. O snoode en wreet geval! is dit nu het beginnen
Van mijne rust? ô goôn! zijt gy noch niet voldaan?
Zo laat my wederom in mijne banden gaan:
Ik kan onmogelijk mijn vrydom zoo beleven.

Erg. Mevrouw, om in het minst geen achterdocht te geven,
Gaat binnen dat uw man dit toeval niet verstaat. *Kons. bin.*

Lelius. Ergaste.

Lel. EN gy mijn trouwe vriend, die my, met uwe raad,
Zoo trouw hebt by gestaan, ik kan u niet belonen;
Maar de geheugenis zal u altijd vertonen
Mijn toegenegentheit: aanvaard die voor mijn plicht.
't Geval toont zich te wreed, en heeft haar aangezicht
Heel van my afgewend: mijn heil is gansch verdwenen.

Erg. Ik bid vervolg toch niet, indien gy niet met eenen
Mijn hert doorschieten wilt met schichten van verdriet,
Vol vrees en medelijde: ey! neem mijn dienst toch niet
In zulk een achtinge; maar kan ik, door een bede,
Noch iets verwerven, heer, zoo stel u ziel te vreden,
En laat de wanhoop noit verrukken u gemoet.
Dat wy na Polidoor gaan zoeken vind ik goet,
Om ons benevens hem hier over te beraden.

Lel. Ik kan noch zal uw raad, Ergaste, noit versmaden,
Hoewel zich in dees zaak geen uytkomst en vertoont.

Erg. Wie weet hoe het geval u eindelijk noch kroont.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Polidoor. Iulia.

Polidoor komende van d'een, en Iulia van d'andre zijde.

Pol. MYn waarde Iulia, gelijk als uwe leden
In schoonheit munten uyt, wil u den hemel mede
Vervullen met zijn heil, en voorspoed, zonder end.
Iul. 'k Wens u, meynedige! dat u den hemel zend,
Als een onwaardige verrader, al de straffen
Die hy de snoodste schelm kan voor zijn misdaat schaffē.
Pol. Helaas! wat zal dit zijn! mijn Iulia, verdien...
Iul. Vertrekt meinedige! 'k wil u noit weder zien. *Iul. bin.*

Polidoor alleen.

Pol. O hemel! zal ik dit voor spot, of waarheit houwen?
Wat tijger is zo wreed als d'allerschoonste vrouwe,
Wanneer dat haar de spijt, de liefde, of wel de haat
In ongerustheit brengt? veranderlijke staat!
Heeft iemant mijne liefde ook zoeken te belagen?
Of haar mijn trouwe min verdachtlijk voorgedragen?
O wonder teer geslacht! licht als de lucht, ik vind
U zoo veranderlijk als 't keren van de wind.

Lidia. Polidoor.

Lid. 'k Zie den bedrieger daar.
Pol. Blijf Lidia.
Lid. Verrader!
Derfd gy noch voor mijn oog verschijnen? kom niet na-
Pol. Het schijnt u ernst te zijn. (der.
Lid. Heb ik geen dubble reên,
Eedbreker van uw trouw, en sno genegentheên?
Pol. Het schijnt men heeft met my te spotten voorgenomen.
Lid. Een maagd, die u beminde, ô snoode! te doen komen
In 't allergrootst' verdriet, is, voor een Edelman,
Een herelijke zaak: draag vry uw roem daar van.
Pol. Ik bid u Lidia, voldoe my op twee woorden.
Lid. Als of ik niet genoch tot hare nadeel hoorden.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Verachter van haar eer, en van haar heel geſlacht.
Zoo immermeer verdriet op mijne ziele wracht,
Om 't vrouwelijk geſlacht met hertzeer te beklagen,
'k Heb overdubble reên op heden. ſchoon uw lagen
Niet hebben uytgericht, houd echter voor geluk
Dat ik u 't ſnoo gezicht niet uyt zijn plaats en ruk. (ken.
Maar 'k hoop den hemel zal ons op zijn tijd noch wre-
Pol. Werd my dan niet vergunt een woord te mogen ſpreken?
Guido komt uyt die hun by elkandere ziet. *Pol. bin.*
Lid. Neen, ik vergun u niet het allerminſt geluyt.

Guido. Lidia.

Gui. IS dit getrouwigheit, zeg, van ons laatſt beſluyt?
Lid. Trouw ben ik, ja mijn Heer, en zonder my te roemen,
Ik gaf u nimmer reên om my ontrouw te noemen.
Guid. Kund gy in deze ſtaat, daar ik u pas in vind,
Noch wederſpreken? voort, hebt gy het hert, begint.
Lid. Zoo mag ik, zonder u deze achterdocht te geven,
Geen jongman groeten?
Guid. Neen! heb ik 't u, op u leven,
Niet menigmaal verboôn? dit groeten heeft zijn reên,
En 't geen uw opzet is maakt d'opſpraak ons gemeen.
Ook heb ik dit geleert dat noit een dochters eere
Gekrenkt werd, als alleen door 't heimelijk verkeeren,
En hulpe van haar maagd. gy toond zeer groote vlijt
In 't ampt van kopplares, daar gy bequaam toe zijt,
En vryd voor Polidoor; ja brengt mijn nicht haar zinnen
Zoo ver in u gewelt, dat gy haar dwingt tot minnen.
Lid. Dees ongemene loon krijg ik, op 't onverzienſt',
Voor mijn getrouwe zorg, en veertienjaar'ge dienſt.
Guid. Wijl dat d'erkentenis van 't geen gy hebt genoten,
Zelf als mijn eigen kind, is uyt uw borſt geſloten,
Bejegen ik u recht, gelijk ik ſchuldig ben.
Lid. Mijn dienſt is meer geweeſt als uw beloning: en
Gy kund my die, naar eiſch en waarde, niet belonen.
Guid. 't En waar hier op de ſtraat, ô ſnoode! 'k zou betonen
Wat

Wat ik u ſchuldig was, voor uwe dienſt zoo valſch:
Maar met gelegentheit zal ik u in uw hals
Doen halen, 't geen gy nu gezegt hebt. voort: na binnen.
Lid. O neen! ik blijf 'er uyt. 'k heb ook geen dwaze zinnen,
Die my uyt dit gedreig niet meer en doen verſtaan.
haar by 't hair hebbende.
Guid. Kom: 'k zal u tegens dank, dat zweer ik, in doen gaan.
Lid. O hemel! ſta my by. help! help! wild u bedaren.
Guid. Ik heb noch machts genoch, om u by deze hairen
Te vatten erenloze!
Lid. O moord!
Guid. Doet, na dees tijd,
Het geen ik van u wil, en gy my ſchuldig zijt.

VYFDE BEDRYF.

Lidia alleen in toorn.

Lid. 'k WAs zonder hert, en eer, ja zellef zonder leven,
Zoo ik, naar dit onthaal, my niet vond aangedreven
Tot wrake van de hoon die my is aangedaan.
De leden zijn my lam, van treden, en van ſlaan,
Zoo dat ik naauwelijks mijn zelve kan verroeren.
Maar 'k zweer, ik zal hem weêr iets te gemoet gaan voe-
Ja! ſchoon dat my de hel wou ſtuyten, zal ik doen (ren;
't Geen hy van mijne wraak het minſte zal vermoên.
Twee woorden zullen my mijn wraak-luſt konnen boe-
Mocht ik Anſelmus ſlechts in dit geval ontmoeten. (ren.
Waar of ik hem beſt vind? hem ziende. Maar dit komt onverwacht.
Ik treê hem te gemoet, en neem mijn zaak in acht.

Lidia. Anſelmus.
Lidia vervolgt.

KUnd gy een oogenblik gehoor aan my verlenen,
Hoog tot uw voordeel Heer? toch ook om my met
Te quyten van mijn plicht. (eenen
Anſ. O ja: volvoer uw' reên.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Lid. Berey dan u gehoor, om 't geen ik u gemeen
Ga maken, zoo met vreugd, en blijdſchap te genieten,
Gelijk het Guido zal vervullen met verdrieten,
Vol wanhoop, en vol ſchaamt'.
Anſ. Spreek niet te onbedacht,
Wijl ik zijn vrindſchap veel en groot van waarden acht,
Zie voor u wat gy doet. en ſchoon hy, zonder reden,
My, in een klene zaak, miſdaan had, woud gy mede
Daar aan deelachtig zijn?
Lid. 't Geen hy my heeft gedaan,
Voor mijn getrouwe dienſt, was ſchelden, ſtoten, ſlaan,
En dit is d'oorzaak, Heer, dat ik my poog te wreken.
Ook weet ik dat gy my zult dankbaar zijn.
Anſ. Wilt ſpreken.
Lid. Zijt dan verzekert dat Aurelia, mijn Heer,
Die in Turkye weêr geloſt is, en die d'eer
Ook in u huys geniet als dochter, u niet nader
Beſtaat als ik u doe: Pamfily was haar vader;
Ook heet zy Iulia.
Anſ. Maar wat een ſchonen ſchijn
Van waarheit? hoe! gy doolt, en 't kan niet mooglijk zijn.
Of zoekt men my weerom wat op de mouw te binden?
Lid. Gy zult, van 't geen ik zeg, de waarheit ondervinden.
Want die by ons in huys dus lang gevoet wierd, is
De rechte Aurelia, uw dochter: ja gewis,
't Is waarlijk zoo mijn Heer.
Anſ. Gy hebt u zelf vergeten.
En ſchoon 't al waarheit was, hoe zoud gy 't konnen wetẽ?
Lid. Mijn moeder heeft het my, voor hare dood, verhaalt.
Anſ. Uw moeder? wondre zaak! maar Lidia gy dwaalt.
Lid. 'k Zal u geheel voldoen. komt het u niet te voren
Dat uwe vrouw verloſte, en hoe uw kind geboren
Wierd, en ter min beſtelt?
Anſ. Ia zelf by d'eigen vrouw,
Van die Pamfilius, die gy ſtraks noemde: zouw
My die, als trouweloos, hier hebben in bedrogen?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Lid. De zekerheit is klaar, ook heb ik het vermogen
Om u, in weinich tijds, de waarheit te doen zien.
Anf. Zeg my wie 's hemels hand, en plagen kan ontvliên!
Ga voort.
Lid. Haar eigen kind behield zy, en mijn moeder
Verkreeg Aurelia te voestren.
Anf. (Wat verwoeder
En gruwelijk bedrijf.)
Lid. En dat in valsche schijn,
Als waar zy Iulia.
Anf. Kon dit hun dienstig zijn?
Of wie heeft hun die raad, ô gruwel! toch gegeven?
Lid. Een wreed, en schrikklijk dier, dat, door zijn gruwlijk (leven,
Geen wetten nimmer volgt.
Anf. Hoe zal ik dit verstaan?
Lid. De dringende armoê, Heer, heeft hun dit aangeraân,
En dee hun, eindelijk, dit voordeel daar uyt hopen:
Dat gevende u hun kind, gy naar een tijd verlopen
Het zelve, naar uw staat, heel rijklijk zoud verzien,
Zoo iemant haar zijn trouw mocht komen aan te biên;
En zoo ze, naar de tijd van uw aflijvigheden,
Geraakten uyt uw macht, dat men dan zou ontleden
Haar naam, en haar geboorte, en wie zy was.
Anf. O goôn!
Wat stelt gy my al vreemds, en wonderlijks ten toon.
Lid. De werking van de tijd, die niemant kan doorgronden,
En die zich aan 't bedrog der mensch noit heeft gebon- (den,
Heeft echter noch gewilt dat u de duysternis,
Van dees verholen zaak, bekend geworden is,
Op datge u eigendom zoud wederom bekomen.
Hun middlen zijn zoo veel naar die tijd toegenomen,
Dat die noit weken, Heer, voor d'uwe: deze reên
Die deden hun gestaâg in overlegging treên,
Om hare Iulia, door list weêrom te krijgen;
Maar het geval wou noit haar gunstig wezen nijgen,
Tot voordeel van haar daad, maar toonden haar zo straf,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Dat zy hun, voor die zorg, een grooter onrust gaf:
Zy wierd dan eindelijk slavin; maar wat al smerte
Gevoelden, in die tijd, het moederlijke herte:
Ia 't heeft Fenice zoo medogende gedrukt,
Dat haar geen andre dood heeft in het graf gerukt.
En eer Pamfilius gerust kon zijn, en sterven,
Ley hem 't gemoet te voor het jammerlijk bederven
Van zijn besmette ziel; en dat hy, van zijn daân,
D'alrechter rekening zou moeten geven gaan:
Hier op besloot hy dit, tot voordeel van zijn broeder,
(Die my zoo heeft onthaalt, dat noyt de hel verwoeder
Op iemant wezen kan) dat hy, met alle vlijt,
Naar het verlossen van haar Iulia altijdt
Zou trachten, en haar dan aan iemant te besteden
Van haar gelijke staat, en dat hy haar ook mede
Zou geven, van zijn goet, tien duizend kronen: dit
Wierd alles bondelijk beschreven, en 't bezit
Van alle goederen bleef hem voorts heel in handen;
Maar zoo men Iulia niet weder uyt haar banden
Kon lossen, was zijn wil: dat men uw dochter zou,
De ware Aurelia, uytdelen, in haar trouw,
Twee duizend kronen. 'k heb u nu genoch voor oogen
Hun snood bedrog gestelt, en hoe gy zijt bedrogen,
En dat uw' zoon, in plaats van uwe Aurelia,
De ware Iulia gelost heeft. slaat nu gâ
Of de vernoeginge van Guido groot zal wezen.
Tien duizent kronen weer te keren, daar voor dezen
't Begin en oorsprong was, zal wis aan Guido zijn
Een ongemene smert, en onverwachte pijn,
Ia pijlen, die hem 't hert tien duizendmaal doorschieten.
Zoo vind ik my voldaan, en zal mijn wraak genieten;
En ook verhinder ik een huwlijk, dat niet kan
Noch mach voltrokken zijn. ook raakt gy weder an
Uw dochter, en ontdekt de grond van al hun lagen.
Ans. 'k Wil meer getuygenis. hoe zal ik my toch dragen!
Lid. Noch by haar laatste wil daar 't alles klaar in blijkt,
Behal-

Behalven datze u zoo naturelijk gelijkt,
Zoo zal u eigen bloed ook zelve 't oordeel ſpreken.
Gedenkt u ook niet, heer, dat zy een zeker teken
Had aan haar rechter arm gelijk een druyf?

Anſ. O ja!
't Gedenkt my wonder wel: maar draagt dit Iulia?
Zoo kan ik, door een proef, ook d'openbare klaarheit
Bevinden, en uw reên erkennen voor de waarheit.
Ook ſtaat my zeer wel voor, dat ik haar noit en zag
Of de beweginge, die my in 't herte lag,
Gaf my ſtilſwijgende te kennen, 't geen gy heden
My hebt bekend gemaakt;maar 'k ſloeg dees ſtomme re-
In 't allerminſt geen acht, en ik beſloot alleen (den
Dat dees ontroering quam uyt de genegentheên
Van vrindſchap. eindelijk: 'k had met mijn zoon beſloten
Hun beider huwelijk, daar Guido, naar een groten,
En langen tegenſtrijd, op 't laatſt noch toe verſtont;
Maar 'k zeg den hemel dank, die, wel te pas, u zondt.
Om dees bloedſchand'ge trouw, op 't laatſte, noch te ſtuyten.

Lid. Laat my, met noch een woord, mijn redenen beſluyten:
Eugenius, die ſchreef haar laatſte wil, in 't endt.

Anſ. 'k Heb hem, als nagebuur, wel twintig jaar gekent:
Ik ga voort naar hem toe, wilt my zoo lang verwachten,
En houd u by der hand. 'k zal my ook ſchuldig achten,
Zoo 't alles waarheit is, aan u verplicht te zijn.

Lid. Men ſtraf my met de wreedſte, en allerzwaarſte pijn,
Zoo 'k u te voren lieg. 'k heb mijn gemoet gequeten,
Bevrydende mijn ziel voor knaging van 't geweten.
Het ga u wel mijn Heer, en met vernoegt gezicht
Verlang ik om te zien het geen gy hebt verricht.

Guido alleen.

Guid. VErwarring, vol van vloek! gevarelijken toren!
O zwakken onderdom! door u heb ik verloren
Mijn reden en verſtand. ik vind nu, en beken

Dat ik tot mijn bederf zoo uytgevaren ben.
O oorzaak van mijn val! ô altelicht betrouwen!
'k Vervloek u duizendmaal. gy zult my lagen brouwen,
Tot wrake van uw haat, ô Lidia! gewis,
Mijn hert getuygt het my. ô uur! waar in my is
Beſchoren 't geen mijn ruſt met voeten zal vertreden.
Wat ſtaat my nu te doen? 'k ben 't einden raad: de leden
Die beven my van vrees. 't ſchijnt yder ogenblik
Dat ik Anſelmus zie; maar is dit ſchijn? de ſchrik (*Anſ. uyt.*
Houd my gelijk geboeit. hoe zal ik hem ontkomen?

Anſelmus. Guido.

Anſ. ZOo ik my niet bedrieg, 'k heb Guido gins vernomen;
Maar 'k zie hy ſpoeit zijn weg. vertoef wat Guido.
Guid. Ach!
Vervloekte ontmoetinge! ô dodelijke ſlag!
Kan ik dit niet ontgaan?
Anſ. Hoor Guido: d'oude jaren
Bereyden ons een weg om haaſt van hier te varen,
En naar dit leven kan 't onmogelijk geſchiên
Dat wy elkanderen, op aarde, weder zien.
Guid. D'inleyding is begoſt. ô dodelijke toren!
Anſ. 't Zou dan wel nodig zijn dat men zich, van te voren,
Bereyden, om voor hem, die ons het leven gaf,
Met reden te beſtaan; zoo niet, gy weet, wat ſtraf
Voor hem beſchoren is die daar in komt te miſſen.
'k Eiſch rekening van u; 'k hoop ook dat uw gewiſſen
U wel zal heugen doen de ſchult die 'k van u eyſch.
Guid. Wat ſtaat my hier te doen? ô hemel! op wat wijs
Laat gy mijne ontrouw, en mijn dwalinge bemerken!
Anſ. Zoo lang ons leven duurt zijn onze goede werken
Ons oirbaar, en zeer nut; maar na dat ons de dood
Getrokken heeft in d'aarde, ons aller moeder ſchoot,
Laat zy ons, op het minſt', geen vruchtbaarheit; maar 't leven,

Naar deezen, zal ons trooſt, ja zoet geheugen geven,
Als onze zonden zijn geſtorven voor ons dood.
Guid. De vaſten is lang uyt, en noch zoo preekt gy. Zoo 't
Toch mooglijk is, ik bid: wilt u wat meer verklaren.
Anſ. Deze verklaringe zal u met laſt bezwaren.
Uw broeder, loffelijk door zijn gedachtenis.....
Guid. (Niet loffelijk voor my; maar, 't zy hoe dat het is,
Maak uwe reden kort.)
Anſ. Heeft, door een ſnood bedriegen,
Mijn eigen kind, voor 't zijn, verwiſſelt in de wiege.
Guid. Hoort.....
Anſ. Gun my eerſt verlof dat ik mijn reden uyt.
Of meent gy, wijl gy my in het beginſel ſtuyt,
Dat uw bedriegery niet zal te voorſchijn komen?
Of hebt gy by u zelf hertnekkig voorgenomen
T'ontkennen al het geen daar men u meê belaſt?
O neen! ey! denkt dat niet, en houd ook vry voor vaſt,
Dat ik op 't uyterſten, u, door het recht, zal dwingen.
'k Heb ook de laatſte wil gezien, die my uw dingen
Klaar ſtelde voor mijn oogh.
Guid. 'k Weet wat my die gebiet.
Anſ. Dewijl gy 't alles weet, waarom voltrekt gy 't niet?
Ey! ſtel uw plicht niet uyt; zoo wil den hemel geven
Dat gy in groote ruſt voleinden moogt u leven.
Guid. Hoewel ik u met reên kan toonen dat ik ben
Van uw belaſtinge geheel onſchuldig, en
Dat ik in deze daad noit deel en heb genomen,
Zoo wil.....
Anſ. Ey! lang genoch; wild eindelijk maar komen
Tot de vergoedinge, verzoekt geen uytſtel meer.
Guid. Geeft aan het loſſe toom geen grooter ruymten, heer.
Ook zult gy, naar uw wenſch, uw dochter, als uw eygen
Genieten; maar de eer, die niet is weêr te krijgen,
Beneemt ons die toch niet: ik bid, bezadigt u.
Anſ. Gerechtigheit roept wraak, en toond haar ze!ve ſchuw'
Voor zulke gruwelen; maar dankt de groote goden

Voor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Voor haar voorzienigheit; want gy hebt, als een ſnode,
Dit ſchandich Huwelijk ten laatſten toegeſtaan,
Hoewel ſchoorvoetende, zoo zijn nochtans uw daân
Heel ſtrafbaar, en vol vloek. maar om uw achtbaarheden,
Noch om mijn recht in 't minſt te minderen, is 't reden
Dat gy my wedergeeft de rechte Aurelia.

Guid. Vergun my het verlof van haar te halen.

Anſ. Ga.

Guid. Vervloekte Lidia! gy meende my te vangen,
Maar 'k zweer, ik zal u doen daar voor het loon ontfan-
En voor de miſſing van tien duizent kroonen, zal (gen,
Mijn wraak niet zijn vernoegt als door u ongeval.

Konſtancia. Aurelia. Lidia.

Konſt. MEt wat voor dankbaarheit, ô hemel! zal ik loven
Uw groote goetheit? ach! ik heb my voor ver-ſchoven
Gerekent van 't geluk, en boven mijn verdienſt',
Toont gy my uwe gunſt geheel op 't onvoorzienſt'.

Aur. O wonder! ongehoort. dees toeval maakt mijn trouwe
Ganſch onberiſpelijk, en ook de wett'ge vrouwe
Van Lelius, uw zoon.

Konſt. Zoo blijft gy, van nu af,
Mijn dochter, neffens die, die my den hemel gaf.
Maar, waarde Lidia! wat loon zal ik u geven,
Voor u van paſſe dienſt? ik hou my al mijn leven
Aan uw genegentheit verbonden, en verplicht.

Lid. 'k Vind my genoch voldaan in 't geen ik heb verricht.

Konſt. Onthoud gy my dan noch Aurelia t'aanſchouwen?

Lid. Aan Guidos razerny derf ik my niet vertrouwen.
Ik wacht u hier, Mevrouw, 't vuur is my daar te heet;
Ook ſchuw ik deze plaats, daar men zulk yzer ſmeet.
Maar zoo mijn oog niet liegt zoo moet dit Guido wezen.
'k Verſchuyl my voor een wijl.

Konſt. 'k Zal u van vrees genezen,
Als ik u wederom doen in zijn gunſte ſtaan.

Anſel-

Anſelmus. Guido. Iulia. Konſtancia. Aurelia. Lidia.

Anſ. UW moeder die genaakt Aurelia, treed aan,
En toont haar uwe plicht.
Iul. O goôn! wat onverwachte,
En overgroote vreugd, omvangt my!
Konſt. 'k Voel mijn krachten
Bezwijken in de vreugd die mijne ziel geniet,
Door u te zien mijn kind.
Iul. nu Aurelia bevonden. O moeder! my geſchiet
Meer als ik waardig ben, en komt my iets t'ontbreken
Zo weet ik dat mijn bloet zal voor mijn onſchult ſprekē.
Konſ. 'k Verberg, maar te vergeefs, mijn tranen, daar 't ge-
Van overſtellept is. ô zoet geval! gy doet (moet
Mijn vorige verdriet in grooter vreugd verandren.
Nu zal 't u nodig zijn te wiſlen met elkandren.
Aurelia, maar neen 'k verzin my, Iulia
Kend Guido voor uw oom.
Aur. nu Iulia bevonden. Ik koom dit willig na.
Gunt men my dit verlof dat ik mijn Here nader?
Gui. 'k Erken u voor mijn nicht.
Aur. Ik u voor voogt, en vader.
Gui. 't Geluk is, beider zijds, ons gunſtig, en gemeen,
En in dees ruylinge zoo heb ik groote reên
Om ongemene vreugd in mijne ziel t'ontfangen.
Lid. Het beeſt en bijt geen meer nu het zich voeld gevangen.
Konſ. aan Guid. Vergund my eene beê dien ik op u begeer.
Guid. Gebied uw ſlaaf mevrouw, ik vind my tienmaal meer
Aan uw goedaardigheit, en gunſt verplicht te wezen.
Konſ Zoo wild dan Lidia, gelijk zy was voor dezen,
Ontfangen in uw gunſt.
Guid. Ik kom dit willig na,
By zijn zelve. Hoe wel zy oorzaak is van mijn te groten ſchâ.
Lidia verſchijnende valt hem te voet.
Lid. Zoo ik die gunſt geniet, ik zweer, dat ik mijn dagen
Niet meer gedenken zal de harde en zware ſlagen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Dien ik van u genoot. *Zy vervolgt aan de rechte Aurelia.*

Lid. Maar, met verlof Mevrouw,
Ik heb van Polidoor.....

Iul. Ey Lidia! onthouw
My toch die redenen, 'k wil nimmer van hem horen.

Kons. Hy was u noit ontrouw. bezadig uwe toren.
En, wijl den hemel ons uyt deze warring trekt,
Is 't nodig datmen u heer Guido meer ontdekt:
Uw nicht is in der daad getroud, en echte vrouwe,
Van Lelius mijn zoon, dit moogt gy zeker houwen;
Ook is het al twee jaar, dat hy zich, door den Echt,
Aan haar verbonden heeft.

Gui. O wonder! wat gy zegt!

Kons. Men noemden haar die tijd Sofia: dit verbinden
Doet ons, heel onverwacht, 't eind van dees doolhof
vinden.

Ansf. Ach! hoe veel nevelen verdwijnen dezen dag!

Guid. 't Geval eert ons te veel: en ook met reden mag
Mijn nicht haar, door dees trouw, op 't hoogst' gelukkig
achten.

Kons. Le. Ansf. En gy, mijn waarde heer! om voort deze on-
verwachten,
En aangename dag te kronen, geef gehoor
Aan 't billike verzoek van d'Eedle Polidoor:
Hy eischt Aurelia ten echt, ook zijn hun zinnen
Volkomen eens, mijn heer, en aan de zuyvre minne
Geoffert: 'k heb dit al van Lidia.

Ansf. Wel aan:
Mijn mening is als d' uw'; 'k zal 't ook niet tegenstaan.
Waar of mijn zoon vertoeft?

Kons. Ik heb Ergast' gezonden
Om hem te halen, heer, en striktelijk verbonden
Hem niets van dit geval te zeggen. laat my toe
Dat ik, zoo 't u gelieft, aan hem d'ondekking doê.
Maar 'k zie hun daar, verzelt met Polidoor.

Lel.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70

Lel. Pol. Erg. Anſ. Guid. Aur. Konſ. Iul. Lid.

Lel. Ik nader
Met vreze en met ontzag by u mijn heer, en vader.
Wat zal dees toeſtel doen? is 't om mijn ongeval
Te eeren?
Konſ. 't Is ontdekt, uw vader weet het al,
Hoewel 't hoognodig was dat het hem quam ter ooren.
Lel. Hy ſtort dan op my uyt de pijlen van zijn toren.
Anſ. 'k Wil dat gy ſtraks volvoert het hemelſche beſluyt,
En royt voor eewiglijk uw ſnode bloedſchand uyt,
In het vergeten van Aurelia. 'k wil heden
Dat gy met Iulia in d'echtenſtaat zult treden.
Lel. Uw macht heerſt over my geheel, heer vader, maar
't Is my niet mogelijk dit naar te komen: haar,
Ik meen Aurelia, en zal ik noit begeven.
Toch is mijn misdaad groot, men boetze met mijn leven:
'k Eiſch geen vergiffenis van u, heer vader, neen!
Iul. aan Pol. En gy, om te voldoen mijn toren, is het reên,
(Naar dat gy hebt gebruykt zoo veel lichtvaardigheden
Dat gy eerſt Iulia vergeet, om dan te treden
Met uw Aurelia in d'echtenſtaat.
Pol. O go
Eer ik die wetten volg ik ſterf eer duizen
Erg. En of het mooglijk waar dat, zonder
Ik u bewegen kon tot dees verandering
Zoud gy my dankbaar zijn?
Pol. Ik bid
Uw arbeid, 't is vergeefs.
Konſ. O doling vol vermaak
Lel. Ik zou my tot de dood veel lichtelijker voegen
Anſ. O zoete tegenſtrijd! ô wonder vol genoegen
Konſt. Schep moet mijn waarde zoon, en gy ook Po
Uw lijden is ten endt, berey u tot gehoor,
Dat u heel aangenaam, en liefelijk zal ſtrelen.
Het hemelſche beſluyt komt ons iets mede delen,

Waar door bevonden werd Aurelia te zijn
De ware Iulia, en die zoo lang, in ſchijn,
Als waar zy Iulia, gegaan heeft, wert bevonden
Aurelia te zijn: waar door gy wert gebonden
Met d'echtknoop, zonder ſchand, of misdaat te begaan.

Pol. Ik blijf, in u verhaal, als opgetogen ſtaan.

Anſ. 't Is zoo, mijn waarde zoon, en zwager: en de waarhei
Van deze groote zaak zal u met meerder klaarheit
Bewezen worden. ga, mijn waarde Polidoor!
Aurelia is d'uwe.

Lel. En ik geniet hier door
Mijn waarde Iulia.

Aur. En ik mijn grootſt' verlangen.

Iul. aan Polid. Wie kan zoo groten vreugd op eene ſtond on
fangen?
Vergeef my dat ik oit aan u getrouwigheit

Guid. Getwijfelt heb gehad.
't Gerucht had u verleidt,
Mijn ...
Mijn waarde! laat ons gaan om dankbaarheit te tonen

Konſ. ... Of iemant nu wel denkt om mijne dienſt te loonen.
Wat dunkt u Lidia?
't Is alles wel vergaan.
En aan ...
Aan 't ... Zoo 'k ... u mijn trouw aan bood?
Ik boodz' u weder a
Hy ei...
Volkon... min u, zoo gy wild.
Ik zal u weêr beminnen.
Geoffer...

Anſ. Ik ſpreek in rechten ernſt.
En ik gelijk mijn zinnen
Mijn me...
Waar of m... ...den.
Gaan wy dan.

Konſ. O wonderlijk beſluyt!
Om hem te h... en huw'lijk, zoo verwart, viel oit zoo wens'lijk
Hem niets v...
Dat ik, zoo '...
Maar 'k zie ...

U Y T.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 70